Mirko Kovač: opus koji još traje

Matić Tanković, Marija

Master's thesis / Diplomski rad

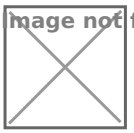
2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:137:275459

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

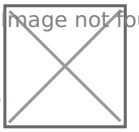
Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Repository / Repozitorij:

Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Fakultet za interdisciplinarne, talijanske i kulturološke studije

MARIJA MATIĆ TANKOVIĆ

MIRKO KOVAČ – OPUS KOJI TRAJE

Diplomski rad

Pula, 2018.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Fakultet za interdisciplinarne, talijanske i kulturološke studije

MARIJA MATIĆ TANKOVIĆ

MIRKO KOVAČ – OPUS KOJI TRAJE

Diplomski rad

JMBAG: 0130131856, izvanredan student

Studijski smjer: Kultura i turizam

Kolegij: Regionalna i zavičajna kulturalna povijest

Mentor: prof. dr. sc Miroslav Bertoša

Pula, 2018.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana, Marija Matić Tanković, kandidatkinja za magistru Kulture i turizma ovime izjavljujem da je ovaj Diplomski rad rezultat isključivo mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Diplomskog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

_____

U Puli, 24. rujna 2018. godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, Marija Matić Tanković, dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj diplomski rad pod nazivom „Mirko Kovač – opus koji traje“ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, 24. rujna 2018. godine

Potpis

_____

Sažetak

1. Uvod 1
   1.1. Problem, predmet i objekti istraživanja 1
   1.2. Ciljevi istraživanja 2
   1.3. Metode istraživanja 3
   1.4. Struktura rada 3
2. Mirko Kovač 4
   2.1. Biografija pisca 4
   2.2. Djelo Mirka Kovača 5
3. Književne manifestacije i književni turizam 10
   3.1. Kulturni turizam 10
   3.2. Turizam događaja 12
      3.2.1. Pojam događaja 13
      3.2.2. Vrste događaja i književne manifestacije 14
   3.3. Književni turizam 16
      3.3.1. Definicije književnog turizma 17
      3.3.2. Karakteristike književnog turizma 19
4. Udruga Mirko Kovač 21
   4.1. Ciljevi udruge 22
   4.2. Partnerstva 23
   4.3. Organizacija rada 25
5. Književna manifestacija Dani Mirka Kovača 26
   5.1. Organiziranje i planiranje 26
      5.1.1. Aktivnosti planiranja 26
      5.1.2. Promidžba 29
   5.2. Financiranje 36
   5.3. Programi i teme 40
      5.3.1. Prvi Dani Mirka Kovača 41
      5.3.2. Drugi Dani Mirka Kovača 44
      5.3.3. Treći Dani Mirka Kovača 46
      5.3.4. Četvrti Dani Mirka Kovača 47
      5.3.5. Peti Dani Mirka Kovača 49

6. Književna Nagrada Mirko Kovač 52
6.1. Izbornici nagrade 53
6.2. Žiri nagrade 53
6.3. Procedura izbora kandidata i dodjele nagrade 54
6.4. Dodjela Nagrade Mirko Kovač po godinama 55
7. Zaključak 56
Literatura 57
Popis slika 58
Sažetak 60

1. UVOD

Ovo poglavlje daje kratki uvid u glavnu problematiku rada. Prikazan je predmet i objekt istraživanja te ciljevi rada. Opisane su metode koje su korištene prilikom istraživanja, te je prikazana struktura rada.

1.1. Problem, predmet i objekti istraživanja

Dani Mirka Kovača zamišljeni su kao kulturna manifestacija koja zagovara ideje i spisateljsko naslijeđe pokojnog Mirka Kovača, velikana pisane riječi i jednog od najznačajnijih interkulturnih pisaca regije, i kao manifestacija koja otvara kulturnu jesen u Rovinju.

Ovim istraživanjem nastoji se utvrditi značaj Kovačevih Dana za Rovinj, i općenito za hrvatsku kulturu, književnost i nakladništvo i buduće naraštaje kojima će jednog dana riječi Mirka Kovača biti inspiracija za neka buduća djela. Istra, kao posljednji dom velikog pisca, mnogim umjetnicima pružala je utočište i izvor nepresušne inspiracije, te je istarski kulturni krug ovom manifestacijom znatno obogaćen.

Objekt ovog istraživanja je književna manifestacija Dani Mirka Kovača koja se održava u Rovinju od 2014. godine, dok je predmet istraživanja raznolikost sadržaja i tema na manifestaciji tijekom posljednje četiri godine.

Istraživačko pitanje koje ujedno predstavlja i hipotezu rada, predstavlja traganje za odgovorom u kolikoj mjeri Kovačevo djelo i opus „živi“ dalje kroz manifestaciju i kroz druženja autora koji se već ritualno svake godine nalaze u Rovinju koncem ljeta.

1.2. Ciljevi istraživanja

Temeljni cilj istraživanja predstavlja prikazati utjecaj i značaj književne manifestacije Dani Mirka Kovača u regionalnoj kulturi. Ostali ciljevi jesu:

- razumijevanje pojma književnih manifestacija i njihovih karakteristika,

- utvrđivanje i razumijevanje odrednica planiranja književne manifestacije, promidžbe i sustava financiranja neprofitnih organizacija,

- istraživanje teorijskih odrednica kulturnog turizma i kulturnih manifestacija.

1.3.Metode istraživanja

Pri istraživanju i formuliranju rezultata istraživanja u ovom radu odgovarajućim kombinacijama, korištene su metode kompilacije (preuzimanje tuđih rezultata znanstveno-istraživačkog rada, odnosno tuđih opažanja, stavova, zaključaka i spoznaja) i statističke metode (obrađivanje rezultata).

Ostale metode, koje su korištene u ovome radu, su metode analize (postupak znanstvenog istraživanja i objašnjenja stvarnosti putem raščlanjivanja složenih pojmova na njihove jednostavnije sastavne dijelove i elemente), metoda indukcije i dedukcije (na temelju općih stavova i načela stvara se posebno značenje te se zaključivanjem posebnih značenja stvara spoznaja novih činjenica i vrijednosti), metoda klasifikacije (sistematizacija i potpuna podjela općeg pojma na posebne, koje taj pojam obuhvaća), komparativna (uspoređivanje dvaju ili više npr. događaja, prvotno se utvrđuju zajedničke značajke, a zatim sve ono po čemu se razlikuju) i deskriptivna metoda (postupak jednostavnog opisivanja ili ocrtavanje činjenica i procesa).

1.4. Struktura rada

Tema ovog diplomskog rada nosi naslov *Mirko Kovač – opus koji traje*. Uključujući uvod i zaključak ovaj rad broji sedam poglavlja.

U uvodu su obrazloženi problem, objekt i predmet istraživanja, određen je i temeljni cilj istraživanja. Opisane su metode korištene prilikom izrade rada, te je prikazana struktura rada.

Drugo poglavlje govori o Mirku Kovaču kao piscu. Nakon biografije i bibiliografije Kovača dan je uvid u njegovo djelo i stil, i obrazložen je motiv njegovog pisanja o Istri kao zavičaju.

Sljedeće poglavlje obrazlaže književni turizam i podjelu manifestacija na književne i ostale, s naglaskom na književne manifestacije. Prikazan je širi uvid u kulturni turizam kao takav i koje su njegove sastavnice, te se govori o pojmu turizma događaja, tzv. manifestacijskom ili *event* turizmu, o pojmu događaja i podjeli događaja. Daju se perspektive razvoja književnog turizma kao niše kulturnog turizma.

Četvrto poglavlje govori o Udruzi Mirko Kovač kao idejnom i organizacijskom pokretaču manifestacije, o onome što čini njezinu svrhu i cilj, i o načinu na koji je organiziran rad tijekom cijele godine.

Sljedeće poglavlje je ključno poglavlje rada, s obzirom da opisuje samu književnu manifestaciju. Na početku poglavlja opisane su aktivnosti udruge u organizaciji i planiranju manifestacije, promidžba i financiranje, a nakon toga prikazan je tematski pregled manifestacije po godinama.

Šesto poglavlje opisuje još jedan bitan aspekt rada udruge, a to je književna nagrada koja nosi ime velikog pisca. Opisana je procedura izbora, žiriranja i konačne odluke o dobitnicima nagrade te pregled dobitnika po kategorijama od 2014. godine do danas.

Na kraju je dan zaključak cjelokupnog rada te razmatranja i rezultati istraživanja. Nabrojana je korištena literatura prilikom izrade rada te popis slika.

2. MIRKO KOVAČ

Odlaskom Mirka Kovača u književnostima koje se pišu na hrvatskom, crnogorskom, bosanskom i srpskom jeziku nastala je golema praznina. On je bio jedan od posljednjih pisaca svih tih jezika, poznavalac svih sitnih razlika i nijansi između tih jezika. Raznovrstan je opus pisca kojeg književni znalci svrstavaju u sam vrh visoke književnosti ovih prostora. Mile Stojić, bosanskohercegovački pjesnik i novinar te jedan od sudionika manifestacije, rekao je da je Kovač bio "prevelik format za naše književne provincije". Kako piše Seid Serdarević, svaki pisac mora imati jednu nezavršenu knjigu, „rukopis na kojemu će stalno raditi ispravljati ga, jer pisanje je intima, bludni čin". [1] Tako i Udruga koja nosi ime velikoga pisca promatra njegov opus i nasljeđe kao vječiti roman, roman koji se trudi nikada ne dovršiti.

2.1. Biografija pisca

Mirko Kovač rođen je 26. prosinca 1938. godine u Petrovićima kraj Bileće u Crnoj Gori. Otišao je od kuće rano, s ciljem da postane pisac pa se sam uzdržavao i školovao, mijenjao gimnazije, najčešće zbog sukoba s profesorima, pohađao Akademiju za pozorište i film u Beogradu, odjel dramaturgije, koju nije završio jer je već tada objavio roman *Gubilište.* Jednom prigodom mu je ugledni profesor na studiju rekao kako ga nema što naučiti jer je već postao vrsni pisac. Romanom *Gubilište* već se tada našao na udaru branitelja ideologije. Ta hajka trajala je gotovo godinu dana. Sve češće je odlazio u Zagreb, gdje je za Jadran-film napisao šest scenarija. Mnogi filmovi, nastali prema njegovim scenarijima, dobili su domaće i svjetske nagrade. *Lisice* su proglašene jednim od najboljih hrvatskih filmova svih vremena. Nagrađivani su i *Okupacija u 26 slika, Pad Italije*. Kovač je pisao i za kazalište, a od televizijskih drama koje je napisao dvije su izvedene na TV Zagreb, po narudžbi Vlade Gotovca. U Beogradu objavljuje zbirku *Rane Luke Meštrevića*, koja je proglašena najboljom knjigom pripovijedaka i 1971. je dobila nagradu *Milovan Glišić*. Dvije godine kasnije knjiga je povučena iz knjižnica i osuđena kao „crna slika stvarnosti", a pisac proglašen „perjanicom

[1] Časopis za književnost, kulturu i društvena pitanja *Ars,* br. 5-6, god. 2014.

crnog vala“. Kovač sve više teži Zagrebu, gdje radi za film i televiziju te objavljuje romane *Ruganje s dušom* i *Vrata od utrobe*, za koji dobiva niz nagrada, između ostalog, *NIN-ovu nagradu* za najbolji roman godine. U drugoj polovici osamdesetih godina sve se više angažira protv Miloševićevog režima i srpskog nacionalizma. S Filipom Davidom i istomišljenicima osniva Nezavisne pisce i distancira se od srpskog Udruženja pisaca, sudjeluje u osnivanju Beogradskog kruga te surađuje sa zagrebačkim tjednikom *Danas*. U Beogradu na jednom skupu 1990. godine Šešeljevi pristaše razbijaju mu glavu fotoaparatom, dobiva prijetnje, pa krajem 1991. napušta Beograd te dolazi u Hrvatsku i nastanjuje se u Rovinju sa suprugom, slikaricom Slobodanom Matić Kovač. Postaje stalni suradnik splitskog tjednika *Feral Tribune* te nastavlja pisati protiv hrvatskog nacionalizma. U Rovinju piše nove i redigira stare knjige: *Kristalne rešetke, Grad u zrcalu,* pripovijetke *Ruže za Nives Koen,* novu verziju *Ruganja s dušom,* dvije drame izvedene u Crnogorskom narodnom kazalištu kao i knjige eseja *Pisanje ili nostalgija* i *Elita gora od rulje*. Objavljuje *Knjigu pisama 1992.-1995.* s Filipom Davidom. Dobitnik je mnogih međunarodnih i domaćih nagrada, Herderove nagrade, nagrade Tucholsky, NIN-ove nagrade za roman i eseje, Andrićeve nagrade, slovenske nagrade Vilenica, bosanskih nagrada Bosanski stećak i Meša Selimović, crnogorskih nagrada 13. jul, Stefan Mitrov Ljubiša i Njegoševe nagrade te hrvatskih nagrada Vladimir Nazor, August Šenoa, Nagrade Jutarnjeg lista, Nagrade Kiklop i drugih. Knjige su mu prevedene na desetak jezika.

Mirko Kovač umro je 19. kolovoza 2013. u Zagrebu, a pokopan je 24. kolovoza u Rovinju.

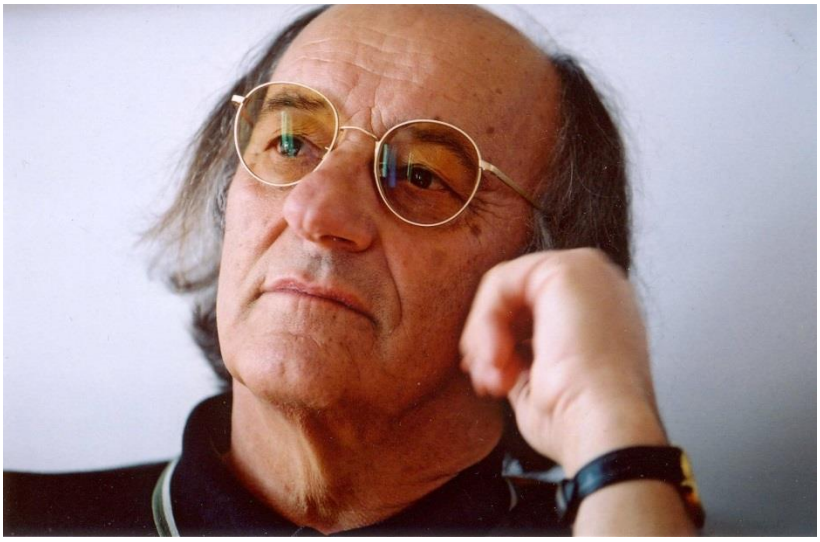
2.2. Djelo Mirka Kovača

Mirko Kovač je autor sljedećih romana: *Gubilište* (1962.), *Moja sestra Elida* (1965.), *Malvina* (1971.), *Ruganje s dušom* (1976.), *Vrata od utrobe* (1978.), *Uvod u drugi život* (1983.), *Kristalne rešetke* (1995.), *Grad u zrcalu* (2007.), *Vrijeme koje se udaljava* (2013.).
Objavio je zbirke pripovijedaka *Rane Luke Meštrevića* (1971.), i *Nebeski zaručnici* (1987.); zbirke eseja *Europska trulež* (1986.), *Europska trulež i drugi eseji* (1994.) i *Cvjetanje mase* (1997.), knjigu filmskih scenarija *Okupacija u 26 slika i drugi scenariji* (1990.). S Filipom Davidom objavio je *Knjigu pisama* (1998.). Izabrana proza objavljena je u Sarajevu u šest tomova 1990. godine.

Napisao je scenarije za filmove: *Mali vojnici* (1968.), *Lisice* (1970.), *Muke po Mati* (1974.), *Okupacija u 26 slika* (1978.), *Dunavski znak / Usijanje* (1979.), Pad Italije (1982.), *Večernja zvona* (1985.), *Dan za tetoviranje* (1991.)

Od 2003. u izdanju Frakture izlaze Djela Mirka Kovača. Objavljeno je ukupno 16 knjiga. Prva knjiga je *Isus na koži* (izabrane drame), a slijede *Vrata od utrobe* (roman), *Kristalne rešetke* (roman), *Ruže za Nives Koen* (pripovijetke), *Uvod u drugi život* (roman), *Ruganje s dušom* (roman), Malvina (roman), Grad u zrcalu (roman), Pisanje ili nostalgija (eseji), *Knjiga pisama 1992.-1995.* s Filipom Davidom, *Evropska trulež* (poetika), *Elita gora od rulje* (polemika), *Gubilište* (roman), *Cvjetanje mase* (politički eseji), *Kad bijah pun tame* (scenarij, drama, komedija), *Vrijeme koje se udaljava* (roman-memoari).

Slika 1. Fotografija Mirka Kovača

Izvor: Arhiva Udruge Mirko Kovač

Mirko Kovač je zastupljen u nacionalnim povijestima književnosti južnoslavenske književne zajednice. O Kovačevu su stvaralaštvu pisali književni kritičari u Srbiji, Crnoj Gori, Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj. Prvim djelima Mirka Kovača bavila se najviše srpska književna kritika (P. Pijanović, Predrag R. Dragić Kijuk, Lj. Jeremić, R. Kordić, B. Ivkov). Roman *Gubilište* (1962.) i zbirke pripovijedaka *Rane Luke Meštrevića* (1971.) koji su nastali u Beogradu na početku Kovačeva stvaralaštva, šezdesetih i sedamdesetih godina dvadesetoga stoljeća, doživjeli su osudu vladajućih u Jugoslaviji. Ta hermetična djela nisu među srpskom književnom kritikom bila uvijek dobro prihvaćena. Za zbirku pripovijedaka *Rane Luke*

Meštrevića autor je osvojio književnu nagradu koja mu je dvije godine kasnije bila oduzeta. Tada je 1976. godine vrlo bitnu ulogu ostvarila kritika Predraga Matvejevića nastala izravno kao reakcija na oduzimanje nagrade. Ona je predstavljala osudu tog ideološkoga čina kao i osudu čina povlačenja knjiga Mirka Kovača s polica knjižara. U Matvejevićevoj kritici protumačeno je ispočetka hermetično stvaralaštvo autora široj književnoj publici i književnim kritičarima koji su ponekad, u nedostatku znanja posezali za doslovnijim čitanjima.

Mirko Kovač u svojim romanima prikazuje svoj život. On piše o imaginarnim ili stvarnim obiteljima i običnim ljudima iz života i zavičaja, o odnosima s ocem, moralnom, fizičkom propadanju obitelji, njezinome raseljavanju ili izumiranju. U prvoj su fazi, vrijeme i prostor odvijanja radnje su bili uvijek isti surovi krajolik hercegovačkoga podneblja, zaleđe Dubrovnika i crnogorski gradovi Trebinje, Bileća i Nikšić. U njemu prevladava žega, patnja, trulež i besciljnost bez sentimentalnosti. Prikazana je samo ogoljena realnost nagrizena duhom ratnoga vremena. Proza je to u kojoj dolazi do gradacije tjelesnosti i estetizacije negativnih osjećanja kao što su mržnja, nemoral i zlo. Prvu fazu Kovačevih romana odlikuje izrazita žanrovska nestabilnost, nalikuju bildungsromanima kronikama ili romanima u epistolarnoj formi. Likovi su lutalice, nomadi koji odlaze iz zavičaja, ali mu se i nakon izvjesnoga vremena uvijek i vraćaju. Također, isti se likovi pojavljuju u više Kovačevih romana i tako povezuju sva njegova djela u jednu cjelinu. Vidljiva je njihova karikaturalnost i spajanje nespojivoga: prodiranje ulice u intimne prostore, spajanje karnevalskoga i umiranja, ružnoga, tjelesnoga i duševnoga; fizičke deformiranosti, niskih moralnih pobuda i visoke duhovnosti. Iako je proza u srpskome književnom krugu bila smještena u stvarnosnu, realističku prozu, a i dio ju je kasnijih srpskih književnih kritičara nastavio tumačiti i kao ruralnu, u njoj se pokazuju jasne naznake neoavangardnoga shvaćanja umjetnosti kao mosta prema postmodernoj kulturi i pitanjima identiteta i autobiografskoga koji će se razviti do kraja nakon devedesetih godina. To se autobiografsko u prvim djelima *Gubilište, Moja sestra Elida* ili *Rane Luke Meštrevića* tek nagovještavalo iza složene, vješto oblikovane strukture i modernoga stila pripovijedanja. Naglašena je bila impersonalnosti autora, ali se njegova prisutnost ipak mogla prepoznati u infantilnu gledištu dječaka M. Takvo izazivanje „začudnosti“ i „napravljenost“ kao osjećaj za oblik svojstveni su stilu ruskih formalista s kojima je M. Kovača povezivala i književna kritika. Političko se pak u prvoj fazi očituje u dokumentarizmu, u vješto razobličenim fragmentima koji dominiraju cjelinom i imaju svoju ludičku funkciju. Svrha je takvih dijelova u osporavanju vjerodostojnosti iznesenih povijesnih činjenica, a samim time i postojeće hijerarhije sustava koji je zadan i postavljen izvana. Prvu fazu književnoga stvaralaštva Mirka Kovača tako obilježava narušavanje i osporavanje

moralnoga, društvenoga, političkoga, tradicionalnoga i estetskoga. Ono je prisutno kao konstanta uz opisivanje stanja bez osude. Na taj način stvorena je ciklična struktura „otvorenoga djela“ koja je dopuštala doista širok raspon čitanja i tumačenja.

Kovačeva je djela moguće čitati kao slojevita, satkana od različitih književnih utjecaja: biblijskih i apokrifnih spisa, aluzija na egzistencijalizam, simbolizam, južnoameričke fantastične autore ili eksperimentalne američke romane poput Faulknerova *Krika i bijesa*. Upravo je sve to, ali i reducirana povijesna pozadina uzrokovalo izrazitu hermetičnost i nepristupačnost Kovačeva djela širem krugu čitatelja. Roman *Životopis Malvine Trifković* (1971.) predstavlja put prema stabilnijoj prozi, ali i dalje u romanu ostaje aktivna Kovačeva uloga rugača ljudske uskogrudnosti i razobličavatelja tabua i mitova koja se očituje na formi.

Od osamdesetih godina dvadesetoga stoljeća, autobiografskim se elementima u romanima posvećuje mnogo više pažnje. Za roman *Vrata od utrobe* autor dobiva NIN-ovu nagradu 1978. i nagradu Željezare Sisak 1979. godine. Roman je uz to bio proglašen i najčitanijom knjigom 1980. godine.

Nakon fizičkoga napada na Mirka Kovača u Beogradu krajem osamdesetih i njegova preseljenja u Rovinj početkom devedesetih godina, započinje druga faza njegova stvaralaštva u kojoj se počinje s distancom osvrtati na prošli život. Autor sve svoje romane prevodi na hrvatski jezik želeći se tako identitetski upisati u drugi prostor kojega uvijek i jeste osjećao svojim. Roman *Uvod u drugi život* (1983.) i *Kristalne rešetke* (1995.) predstavljaju osvrt Mirka Kovača na prošlost, u njima tako progovara i o prostorima Beograda i Zagreba. Zaokupljen je društvenim, kulturnim i umjetničkim krugovima u kojima se kretao ili razmimoilaženjima s političkim neistomišljenicima s kojima se nekada družio. Riječ je o autorovom romanesknome postmodernome obratu jer se u njemu razvija ranije prikriveni autobiografizam. Forma romana, kao uostalom i autorova osobnost, postaju usuglašenije. Autobiografski elementi iznose se u prednji plan, dok se fantastika i groteska iz prve faze sada svode tek na nijansiranje u razlikovanju činjeničnoga od fantastičnoga, na pobuđivanje sumnje u izneseno. Mirko Kovač je i dalje analitičan i kritičan prema povijesnim i političkim zbivanjima, ali se ta kritičnost i analitičnost više ne ogledaju samo u grotesci i ironiji nego u esejističkom i memoarsko-dnevničkom stilu pisanja i sumnji. Već u sljedećem romanu *Gradu u zrcalu* (2007.) političko-povijesno se počinje pretvarati u poetsko i sentimentalno, melankolično alegorijsko pripovijedanje. Autor ponovno uvodi obitelj u svoj roman kao i zavičaj, ali im prilazi na drukčiji i zreliji način. Progovara smirenijim tonom, jasnije se razaznaju njegove psihološke i emotivne veze prema ocu i majci prema kojima zauzima drukčiji stav. Zbog tih promjena odnosa, kao i činjenice da se Mirko Kovač cijeli svoj

stvaralački vijek bavio popravljanjem svojih djela njegovo je pisanje moguće tumačiti kao identitetsko preoblikovanje. Vidljiva je neodvojivost njegova života od literature, što je prepoznala i književna kritika. U posljednjem romanu *Vrijeme koje se udaljava* (2013.) retrospektivno postaje sadašnje, a roman u paradoksalnom tonu cijeloga Kovačeva djela i života, ostaje nedovršen.

U kontekstu južnoslavenskih književnosti književna je kritika romane Mirka Kovača dovodila u vezu s poetikom srpskih pisca koji su pisali kritički realizam sa širokim rasponom utjecaja: uz prozu Borislava Pekića, Danila Kiša, Filipa Davida, Miodraga Bulatovića i Radomira Smiljanića. U hrvatskom književnom kontekstu smatra ga se nasljednikom tradicije pisanja Vladana Desnice i Ranka Marinkovića, dok se u bosanskom i bošnjačkom književnom krugu njegovi romani dovodili u vezu s klasikom Ivom Andrićem ili piscima novije generacije koji nakon devedesetih godina dvadesetoga stoljeća ispisuju „novi sentimentalizam“: Miljenkom Jergovićem, Ivanom Lovrenovićem i Tvrtkom Kulenovićem.

Uzevši romaneskno stvaralaštvo Mirka Kovača u cjelini, vidljivo je od prvoga romana da je pisac stvarao svoj prozni svijet promišljeno, s visokom sviješću o književnome činu i jeziku samoga pisanja. Prostor teksta shvaćao je kao mjesto koje nadilazi sve ostalo.

3. TURIZAM DOGAĐAJA S OSVRTOM NA KNJIŽEVNE MANIFESTACIJE

U ovom poglavlju uvodi se pojam kulturnog turizma i posebne niše unutar njega, tzv. književnog turizma, a isto tako i manifestacijskog, odnosno popularnijeg naziva, *event* turizma. Isto tako, pregledom tipologije događaja opisuju se vrste manifestacije s osvrtom na književne manifestacije.

3.1. Kulturni turizam

Ljudi su oduvijek putovali motivirani željom da posjete povijesne gradove, poznate spomenike i muzeje ili prisustvuju festivalima, odnosno putovali su motivirani onim što danas nazivamo kulturnim turističkim doživljajem. Krajem 1970-ih ova vrsta turista prepoznati su kao distinktivna grupa posjetitelja te su nazvali "kulturnim" turistima, a cjelokupni fenomen kulturni turizam. Do 1990-ih kulturni je turizam već postao masovna pojava, pa prema Svjetskoj turističkoj organizaciji 37 posto svih međunarodnih putovanja uključuje neku vrstu kulturne aktivnosti. Porast interesa za kulturnim turizmom pripisuje se smanjenju potražnje za uniformiranim, masovnim turizmom, te se samim time jača kulturna ponuda i imidž destinacije.

Kulturni turizam neki zovu turizmom baštine, neki turizmom kulturne baštine, ali zajedničko im je to što je turist motiviran za posjet grada, regije ili države upravo željom za upoznavanjem onog što ih čini različitim od drugih, bilo da je to umjetnost, povijest, kultura ili sve to zajedno. Definicija kulturnog turizma koju koristi i *Strategija razvoja hrvatskog kulturnog turizma* glasi:

"Kulturni turizam označava posjete osoba određenoj destinaciji izvan mjesta njihova stalnog boravka motivirane u cijelosti ili djelomično interesom za povijest, umjetnost, baštinu ili stil života lokaliteta, regije, zemlje. Tom definicijom kultura obuhvaća i materijalnu dimenziju – muzeje, galerije, koncerte, kazališta, spomenike i povijesne lokalitete, ali i nematerijalnu

dimenziju – običaje, tradicije, obrte, vještine. Turisti se smatraju kulturnim turistima ako su barem djelomice motivirani željom za sudjelovanjem u kulturnim aktivnostima." [2]

Pravi kulturni turizam, dakle onaj koji uključuje posjetitelje motivirane kulturom, usko je područje. Obraća se maloj skupini putnika i čini tržišnu nišu. No, čak i u okviru tako uskog područja moguće su daljnje specijalizacije. U novije vrijeme razvijaju se tzv. kreativni turizam te hobi turizam. Te vrste kulturnog turizma imaju kreativnu dimenziju, odnosno izuzetno usko specijalizirane interese putnika.

Osamdesetih godina prošlog stoljeća, kultura iz tržišne niše prerasta u osnovnu turističku ponudu. Određeni segmenti turističke populacije pokazuju interes za kulturu kao osnovnu motivaciju koja ih tjera na promjenu lokaliteta i to najčešće više puta godišnje u kratkim, najčešće vikend-periodima. Razvija se urbani turizam pronalazeći izvrstan suživot s kulturnom ponudom koja uključuje i zabavu tijekom produljenih vikenda. Istovremeno, kultura u pojedinim destinacijama i dalje egzistira kao dodatna turistička ponuda nudeći 'općim' turistima razlikovnost od ostalih destinacija. Strategija razvoja hrvatskog kulturnog turizma navodi tri osnovna tipa turista koji se zanimaju za kulturu, ali u različitim intenzitetima: **turisti privučeni kulturom**, čija motivacija dolaska u destinaciju nije vezana uz kulturu, ali u doticaju s njom usput u njoj uživaju; **turisti inspirirani kulturom**, čija je motivacija izrazito kulturna, ali se usmjerava samo prema velikim kulturnim događajima koji su u trendu; te **turisti motivirani kulturom**, čija je osnovna motivacija za putovanje kultura. Posljednji tip turista prisustvuje izrazitim kulturnim događajima i posjećuje kulturne atrakcije, a izbor destinacije obično ovisi o njegovim specijaliziranim interesima.

Sudionike manifestacije Dani Mirka Kovača može se nazivati turistima motiviranim primarno kulturnom, odnosno kulturnom ponudom grada Rovinja tog vikenda kad se manifestacija održava. Mada je većina sudionika zasigurno boravila u Rovinju prethodno, onamo su otišli za vrijeme trajanja manifestacije isključivo kako bi se, kako kaže Borka Pavičević, jedna od članica žirija za Nagradu Mirko Kovač, „ritualno sastali i razmotrili što se sve zbivalo od kada su se na tom mjestu, u Rovinju, vidjeli i čuli. To je nalik na predratne godine, koje su, jedna za drugom, od ljeta do ljeta sabirale sudbine i djela ljudi, autora svakovrsnih koji su od Rovinja činili ono što je Slobodan Stojanović, književnik i dramaturg, nazvao „Jugoslovenskom Atlantidom"." [3]

---

[2] Jelinčić, D. A. : *Kulturni i arheološki turizam (Cultural and Archaeological Tourism)* u: Arheologija i turizam u Hrvatskoj 16-32, 2009., str.1

[3] https://www.danas.rs/kolumna/borka-pavicevic/vrata-od-utrobe/

3.2. Turizam događaja

Današnje viđenje postmodernog turizma stavlja u središte pozornosti doživljaje i emocije koje su obogatile boravak pojedinca na određenom mjestu. Turizam događaja, manifestacijski turizam ili event turizam (eng. *event*) uključuje putovanja koja su primarno motivirana posjetom određenoj manifestaciji kulturnog, zabavnog, sportskog, gastronomskog ili sličnog karaktera ili sadržaja. Industrija festivala i događaja počela se razvijati 90-ih godina 20. stoljeća. Događaji se mogu promatrati kao novi oblik turizma, odnosno kao oblik segmentiranog turizma koji može povećati ili smanjiti imidž turističke destinacije. Manifestacijski turizam (eng. *event tourism*) je naziv za sve oblike turističkog prometa motivirane održavanjem različitih manifestacija, kulturnog, znanstvenog, poslovnog, sportskog, zabavnog i sličnog karaktera i sadržaja.[4] Održavanje manifestacija dovodi u mjesto događanja određeni broj posjetitelja, što sa sobom povlači i ekonomske dobrobiti za zajednicu. Događaji su privlačnosti vrlo različitog sadržaja i različito se nazivaju, a neki imaju i jako dugo povijest: izložbe, festivali, sajmovi, prezentacije, sportska natjecanja.[5]

Osnovna područja događanja u turizmu prema Krippendorfu [6] su sljedeće skupine događanja:

- Kretanje: sport, sportske igre, rekreacija, hodanje, alpinizam i dr.
- Druženje: piknik, izleti, ples, zabava
- Stvaralačke aktivnosti: crtanje, kolaži, radionice, predavanja i dr.
- Naobrazba: koncerti, pjesničke večeri, predavanja, okrugli stolovi, kongresi i dr.
- Pustolovine: rafting, logorovanje, brdsko skijanje, jedrenje i dr.
- Mirovanje: joga, meditacija, duhovne obnove, duhovne vježbe i dr.

Značaj industrije turizma događaja pokazuje podatak koji je 2005. iznijela IFEA International Festival and Events Association – Međunarodna asocijacija festivala i događaja), da se u svijetu godišnje održi milijun različitih turističkih događaja s godišnjim prihodom od 25 milijardi dolara i 400 milijuna posjetitelja te da je 57% putovanja vezano za neki događaj. IFEA je najveća svjetska mreža događaja i festivala i ima predstavništvo u 40 zemalja na 5 kontinenata. Povezuje kulturne festivale, organizatore događaja, destinacije, zakonodavstvo,

[4] Vukonić B., Čavlek, N., *Rječnik turizma*, Masmedia, Zagreb, 2001., str. 200
[5] Pančić Kombol, T., *Selektivni turizam – uvod u menadžment prirodnih i kulturnh resursa*, TMCP Sagena, Matulji, 2000., str. 237
[6] Krippendorf, J., *Putujuće čovječanstvo*, SNL, Zagreb, 1986.

savjetnike, dobavljače, fakultete, u cilju razmjene ideja i prakse, razvoja znanja i profesionalnih vještina.[7]

Događaji privlače posjetitelje u mjesto održavanja, i samim time utječu na produženje njihovog boravka u destinaciji, doprinose kreiranju imidža destinacije i obogaćuju doživljaj. Događaji se promatraju kako dodatna vrijednost ponude turističke destinacije. Putem organizacije događaja jača se kulturni identitet grada ili regije, i inicira se partnerstvo između javnog i privatnog sektora. U Hrvatskoj lokalne turističke zajednice i Hrvatska turistička zajednica financijski podržavaju određen broj turističkih, zabavnih, kulturnih i sportskih manifestacija koji doprinose obogaćivanju turističke ponude Hrvatske.

3.2.1. Pojam događaja

Turizam događaja uključuje razne oblike turizma, sportski, kulturni, poslovni, vjerski, ali je glavni fokus na događaju ili manifestaciji čiji je povod okupljanje posjetitelja, odnosno turista. Prema Getzu[8] događaje možemo podijeliti prema veličini i značaju na:

- Mega event je manifestacija ili događaj koji privlači velik broj posjetitelja, obično preko 500.000 tisuća. Najpoznatiji događaji ovakvih razmjera su Svjetsko nogometno prvenstvo ili Olimpijske igre
- Hallmark event je značajna manifestacija ili događaj koji se održava samo jednom ili se ponavlja u određenom intervalu, ograničenog je trajanja, a organiziran je s ciljem jačanja imidža destinacije, primjerice Dubrovačke ljetne igre.
- Local event je manifestacija ili događaj manjeg obujma, kraćeg trajanja, ali se održava češće i u fokusu događaja je način života lokalne zajednice.

Događaji često služe promociji nekog grada. Premda traju kratko, njihovo planiranje može trajati i godinama. Utjecaj događaja na društvo može se promatrati kroz tri perioda, period prije događaja (pre-event), za vrijeme održavanja događaja (event) i period nakon događaja (post-event).

[7] www.ifea.com

[8] Getz, D., *Geographic Perspectives on Event Tourism* in Lew, A.A. et al., *A Companion to Tourism*, Blackwell Publishing Ltd, Oxford, 2005.

3.2.2. Vrste događaja i književne manifestacije

Sve manifestacije mogu se podijeliti prema sljedećim kriterijima: porijeklu izvođenja, trajnosti i mjestu održavanja, karakteru održavanja, sadržaju programa, masovnosti i uloženim financijskim sredstvima i prema motivima posjetitelja.[9] Nas će se ticati podjela manifestacija prema sadržaju programa. Tijekom posljednjih 50-ak godina različiti autori su na različite načine klasificirali manifestacije prema sadržaju programa. Pa tako Getz D. (1991.) manifestacije (događaje) dijeli na: Mega (Velike svjetske priredbe), Hallmark, privredne, sportske, političke, obrazovne i festivale u lokalnoj zajednici. Daje i detaljnjiju podjelu na sportske aktivnosti (utrke, turniri, karnevali), festivale (memorijali, zabavne, kulturne i specijalne teme), privredne i događaje od interesa za lokalnu zajednicu (sajmovi, izložbe, poljoprivredni sajmovi), političke.

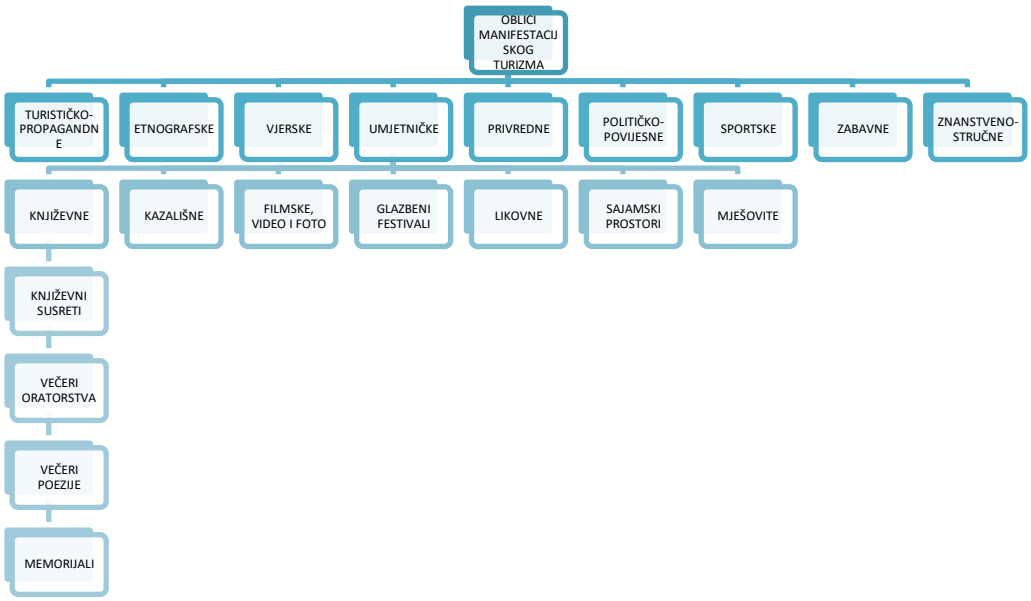
Prema Međunarodnoj asocijaciji festivala i događaja (IEFA, 2005.) izdvajaju se: „festivali, parade, sajmovi, zračni mitinzi, sportski događaji, izložbe automobila, karnevali, umjetničke priredbe, izložbe cvijeća, utrke balona i dr. Svaka manifestacija u sebi sadrži: oblike zabave, edukacije i predstavljanje pojedinih ljudskih dostignuća (sport, umjetnost, privreda, znanost).“ Na taj način Bjeljac je objedinio stajališta raznih autora i prema sadržaju izdvojio sljedeće manifestacije:

- Umjetničke,
- Znanstveno-stručne,
- Privredne,
- Sportske,
- Vjerske,
- Političko-povijesne,
- Etnografske,
- Zabavne,
- Turističko-propagandne (promotivne)

Umjetničke manifestacije sadržajno su vezane za oblast kulture i umjetnosti, a prema sadržaju programa mogu se razvrstati na kazališne, glazbene, foto i filmske, likovne, književne i mješovite. Umjetničke manifestacije imaju svoj oslonac u dugoj tradiciji održavanja.

[9] Bjeljac, Ž. , *Teorijsko-metodološke osnove manifestacionog turizma*, Srpska akademija nauka i umetnosti, Geografski Institut Jovan Cvijić, Beograd, 2006.

Slika 2. Klasifikacija umjetničkih manifestacija s prikazanom podjelom književnih manifestacija

Izvor: izrada autorice prema Bjeljac, Ž. , *Teorijesko-metodološke osnove manifestacionog turizma*, Srpska akademija nauka i umetnosti, Geografski Institut Jovan Cvijić, Beograd, 2006.

Književne manifestacije najčešće organiziraju kulturno-umjetničke institucije i udruge. Odvija se niz manifestacija književnog karaktera od lokalnog do međunarodnog ranga. Prema sadržaju programa mogu se podijeliti na:

- Književne susrete
- Večeri poezije
- Večeri oratorstva
- Priredbe posvećene sjećanju na istaknute književnike (memorijali)

Prateće manifestacije najčešće su glazbenog, likovnog, kazališnog i znanstveno-stručnog karaktera. Za mjesta održavanja najčešće se biraju prostori narodnih knjižnica i domova kulture. Zajedničko im je da okupljaju strukovne književne i likovne radnike, i predstavljaju memorijal – književnika značajnih za kulturu te države. Prateće manifestacije su bogate sadržajima i obuhvaćaju likovne izložbe, znanstvene tribine i glazbeno-scenska izvođenja.

Manifestacija Dani Mirka Kovača prema ovoj klasifikaciji spada u tzv. hallmark event, književnu manifestaciju koja je kombinacija književnog susreta i memorijala, jer je posvećena književniku Mirku Kovača, a ujedno nosi i njegovo ime. Dnevni programi odvijaju se u Multimedijalnom centru, svojevrsnom kulturnom središu grada Rovinja, dok se večernji programi odvijaju u Kazalištu Antonio Gandusio. Manifestacija uključuje više oblika događaja, književne u obliku okruglih stolova, glazbeno-scenske u vidu glazbenih nastupa na završnoj večeri manifestacije tijekom ceremonije dodjele Nagrada Mirko Kovač, kazališne u vidu scenskog angažmana na ceremoniji dodjele nagrada i filmske tijekom filmskih projekcija nagrađenih filmova i filmova prema scenariju Mirka Kovača.

3.3. Književni turizam

Unatrag posljednjih nekoliko desetljeća razvidno je da se u poimanju turizma dogodila značajna promjena paradigme, koja je naglasak s turizma kao skupa aktivnosti orijentiranog isključivo na odmor, stavila na doživljaj turizma kao cjelovito kulturno iskustvo. Kulturni turizam bavi se cijelim rasponom ljudskoga stvaralaštva, običajima, nasljeđem i kulturnim aktivnostima te kao takav povezuje sve bitne aspekte jedne države: kulturu, turizam, industriju, politiku i društvo. Planiranje posjeta specifičnoj destinaciji određeno je željom da se doživi ugođaj nekog mjesta, da se nauče i iskuse nove stvari te upozna i povijest i lokalna kultura mjesta. Tako su posjetitelji manifestacije Dani Mirka Kovača u izravnom kontaktu sa stvaralačkom snagom Kovačevog talenta. Ovako opisuje Borka Pavičević atmosferu s prvih Dana Mirka Kovača: „Događaj je prije svega lijep, kreativan, pun dobrog naboja i neke radosti ponovnog susreta, onih koji se znaju, kao i što se sa prepoznavanjem i odobravanjem dočeka novi junak u razgovorima, da tako kažem, na sceni „Mirko Kovač“ „ [10]

[10] https://www.danas.rs/kolumna/borka-pavicevic/vrata-od-utrobe/

3.3.1. Definicije književnog turizma

Literarni (ili književni turizam) nije izmaknuo promjenama koje su se dogodile u strukturi kulturnog turizma. Još od vremena antike ljudi su posjećivali grobove omiljenih i značajnih pisaca i pjesnika kao izraz poštovanja ili potrebe za inspiracijom, ali se s vremenom ta praksa proširila i na posjete rodnim kućama, da bi na koncu kulminirala uspostavljenjem muzeja, memorijalnog doma ili nekim drugim vidom književnog turizma. Proces književnog stvaranja, odnosno pisanja, sam po sebi nije zanimljiv za promatranje i ne može se izložiti i interpretirati na način na koji to mogu ostali umjetnički procesi kao, primjerice, slikanje, ali fizičke manifestacije spisateljskog umijeća poput olovaka, pisaćih strojeva i stolova. Samo jedan od mnogobrojnih primjera je kuća Jane Austen u Chawtonu u Engleskoj, koja osim značajnog dijela obiteljskog namještaja, sadrži i osobne stvari spisateljice: njezin klavir, pisaći stol, nakit, ručno izrađene poplune, vlastoručno napisana pisma i note. Predmeti poput ovih, koji obilježavaju književni život pojedinog autora, imaju iznimnu nacionalnu, ali i internacionalu vrijednost. Svake jeseni, pomalo već ritualno, sudionici i bliski prijatelji Kovača odlaze zadnjeg dana manifestacije, u nedjelju, posjetiti njegovo „vječno počivalište“, „aleju velikana“ koja formalno to nije, s koje se otvara pogled na vizuru iznad Rovinja. Prije toga okupljaju se na neformalnom doručku u obiteljskoj kući u kojoj je živio i stvarao Kovač, posjećuju njegovu radnu sobu, kroz čiji prozor je književnik upijao inspiraciju, često gledajući pučinu i obzor.

Pri razmatranju pojma književnog turizma neizbježno se dolazi do zaključka kako ne postoji formalna definicija nego samo opći opisi i sustavno nabrajanje njegovih karakteristika. Neformalna definicija književni turizam opisuje kao ujedno i mjesta povezana s piscima u njihovom stvarnom životu i ona mjesta koja su poslužila za smještanje radnje romana. Turisti pronalaze zadovoljstvo u posjećivanju rodnih i pogrebnih mjesta, muzeja, književnih staza i drugih mjesta povezanih s autorima i njihovim književnim kreacijama. Neka od najpopularnijih mjesta u Velikoj Britaniji uključuju kolibu Williama Wordswortha u Lake Districtu, rodno mjesto Thomasa Hardyja u Higher Bockhamptonu u Dorsetu i Shakespeareovu grobnicu u crkvi Holy Trinity u Stratford na Avonu. Književna mjesta predstavljaju mjesta „stapanja između stvarnog svijeta u kojem pisci žive i iluziornih svjetova opisanih u pričama“. [11] Način na koji su mjesta u kojima se odvija radnja pojedinog književnog djela opisana u knjigama, kao i način na koji ih čitatelji doživljavaju uvelike su

[11] Dallen J. T., Boyd, S.W., *Heritage tourism,* Prentice Hall, New York, 2003.

utjecali na modernu prezentaciju tih mjesta turistima. „Prema teoriji konstruktivne autentičnosti, književno mjesto može biti izgrađeno oko života autora ili njegova lika/mjesta događaja opisanog u romanu“. [12] Turizam utemeljen na Steinbackovom pisanju o Cannery Rowu u Kaliforniji doveo je do toga da je obično industrijsko područje danas glavna turistička atrakcija. Oznake i putokazi detaljno upućuju na mjesta koja je Steinback posjetio i u kojima je zamislio slike opisane u djelima. Oznake su stavljene na stvarna mjesta kao i na mjesta koja postoje jedino u Steinbackovoj mašti. Drugim riječima, Cannery Row ima smisao i funkciju samo ako nudi mogućnost iskustva u Steinbackovom fikcionalnom svijetu. Bilo da je riječ o stvarnom mjestu na kojem se odvija radnja romana ili pak umjetničkoj kontrukciji prema njegovom opisu iz romana, mjesta književnog karaktera privlače brojne posjetitelje i postaju značajnim turističkim atrakcijama. Kao što navedeni primjeri sugeriraju, književni turizam ima brojne dimenzije. Iako se definira na različite načine, književni turizam uglavnom podrazumijeva vezu između pisaca i mjesta događaja njihovih romana. No, mnogi od teoretičara kulturnog i baštinskog turizma u svojim nastojanjima da pobliže definiraju kulturni turizam otišli su korak dalje, označavajući književne festivale, autorska potpisivanja knjiga pa čak i tečajeve kreativnog pisanja kao elemente književnog turizma. Književni festivali privlače pažnju velikog broja turista iz cijeloga svijeta, a održavaju se u mjestima koja su izravno povezana s autorima: Daphne du Maurier Festival u Cornwallu, Dylan Thomas Festival u Swansei, Graham Greene u Berkhamstedu ili, u najvećem broju slučajeva, mjestima s malom ili nikakvom vezom spojedinim autorima, poput festivala posvećenih Shakespeareu u Idahou, Utahi, Gdansku, Oregonu pa i u Dubrovniku. Književni turizam uključuje i realnost i fikciju. S jedne je strane neodvojivo vezan za realnost, biografske činjenice i stvarna mjesta povezana s piscima dok je s druge strane dio izmišljenog svijeta s vlastitim događajima, likovima i mjestima. U svijetu turizma, fantazija i realnost se međusobno prožimaju. Želja ljudi za putovanjem kroz vrijeme i prostor nije samo pomodna nostalgična želja nego je postala stvarnost mnogih. Prema tome, ovakva vrsta turizma može ljudima osigurati iskustveni prostor mašte i pružiti im priliku da se oslobode teškoća svakodnevnog života.

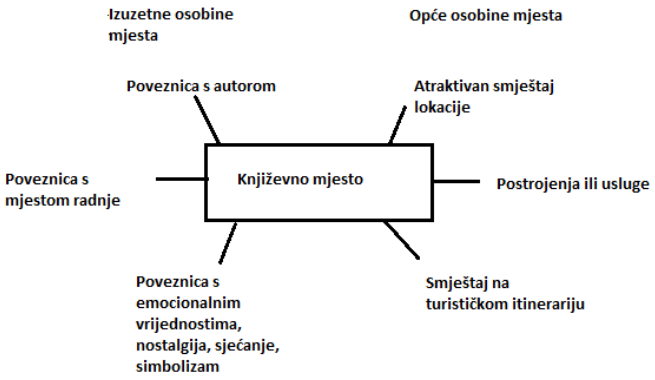
[12] Fawcett, C., Cormack, P., *Guarding authenticity at literary tourism sites*, Annals of Tourism Research. 28/3, 2001, dostupno na http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0160738300000621#

3.3.2. Karakteristike književnog turizma

Razvoj baštinskog turizma doveo je do preispitivanja uobičajene reprezentacije književnog hodočasnika. Književna mjesta više nisu *slučajnosti povijesti*, mjesta autorova rođenja ili smrti; ona su također socijalne konstrukcije, stvorene, adapirane i promovirane kako bi privukle posjetitelje. Mjesta povezana s književnicima i umjetnicima imaju nekoliko atrakcija namijenjenih posjetiteljima. Za posjetitelje koji žele dobiti uvid u osobni život autora, omogućen je kontakt s mjestom koje je usko povezano sa slavljenim individuama, dopušteno je gledanje i, ponekad, dodirivanje artefakata i memorabilija: „U ovim mjestima, posjetitelj i dalje može išetati iz kuće u predijele koji su se neznatno promijenili od kad je autor disao zrak i udahnuo književnost u njih. Hodamo tragovima piščevih stopa i vidimo mjesta kroz njihove oči“ [13]. Druga značajka takvih mjesta jest da su povezana ne samo sa životom autora nego i s djelima koje su stvorili. Isprepletanje stvarnog i zamišljenog je ono što daje mjestu posebno značenje. Herbert navodi četiri glavna razloga zašto ljudi posjećuju književna mjesta.[14] U prvom redu, privlače ih mjesta koja su povezana sa životima pisaca. Nekadašnji domovi autora u kojima su živjeli i radili imaju ulogu u stvaranju osjećaja nostalgije i potiču osjećaj strahopoštovanja. Drugo, turiste mogu privući mjesta prema kojima su oblikovana mjesta radnje književnih djela. Čak i u znanstveno-fantastičnim romanima izmišljena mjesta mogu biti inspirirana stvarnim mjestima koje je autor poznavao i koja su nadahnula pisanje i fikcionalni likovi smješteni u fikcionalna mjesta mogu stvoriti snažne slike u umovima čitatelja. Nadalje, neke čitatelje privlače književna mjesta zbog dubokih i složenih emocija koje u njima proizvode, a ne zbog određenog pisca ili priče. Četvrti razlog uglavnom je povezan s neki dramatičnim događajem u autorovu životu, kao što je to mjesto smrti, vjenčanja, rođenja djeteta ili neki drugi veliki događaj. Ova četiri razloga Herbert je nazvao još i izuzetnim osobinama književnog mjesta, povezujući ih sa drugim općim osobinama kao što su to atraktivne lokacije, sadržaji i usluge te lokacije povezane s itinerarima turista, koje također mogu pridonijeti privlačnosti književnih lokacija (Slika 1.)

[13] Marsh, K., *Writers and Their Houses*, Hamish Hamilton, London, 1993.
[14] Herbert, D.T., *Heritage, Tourism and Society*, Mansell Publishing, London, 1995.

Slika 3. Osobine književnog mjesta

Izvor: Herbert, D.T., *Heritage, Tourism and Society*, Mansell Publishing, London, 1995.

U nastavku samih književnih mjesta, književni su festivali došli u fokus mnogih turista. Oni su još jedan, puno interaktivniji način na koji se može iskusiti i slaviti književnost. Iako su obično namijenjeni lokalnim zajednicama, izvedbe, javna čitanja, predavanja i razgovori, koji često uključuju poznate suvremene autore i kritičare te književne ture povezane s programom festivala, mogu privući ujedno i domaće i inozemne turiste. Književni festivali uglavnom su posvećeni pojedinom autoru, knjigama ili književnosti određenog razdoblja, ali postoje oni posvećeni isključivo jednom djelu.

4. UDRUGA MIRKO KOVAČ

Kako bi se na primjeren način vrednovala i očuvala književna, filmska i kazališna ostavština velikana pisane riječi Mirka Kovača, u Rovinju je osnovana Udruga Mirko Kovač u travnju 2014. godine.

Prema novom zakonu o udrugama, donesenom 11. lipnja 2014. godine, „udruga je svaki oblik slobodnog i dobrovoljnog udruživanja više fizičkih, odnosno pravnih osoba koje se, radi zaštite njihovih probitaka ili zauzimanja za zaštitu ljudskih prava i sloboda, zaštitu okoliša i prirode i održivi razvoj, te za humanitarna, socijalna, kulturna, odgojno-obrazovna, znanstvena, sportska, zdravstvena, tehnička, informacijska, strukovna ili druga uvjerenja i ciljeve koji nisu u suprotnosti s Ustavom i zakonom, a bez namjere stjecanja dobiti ili drugih gospodarski procjenjivih koristi, podvrgavaju pravilima koja uređuju ustroj i djelovanje toga oblika udruživanja.“ [15] Djelovanje udruge temelji se na načelu neovisnosti što znači da udruga samostalno utvrđuje svoje područje djelovanja, ciljeve i djelatnosti, svoj unutarnji ustroj i samostalno obavlja djelatnosti koje nisu u suprotnosti s Ustavom i zakonom. Djelovanje udruge temelji se na načelu demokratskog ustroja, što znači da udrugom upravljaju članovi na način da unutarnji ustroj udruge mora biti zasnovan na načelima demokratskog zastupanja i demokratskog načina očitovanja volje članova. Djelovanje udruge temelji se na načelu neprofitnosti, što znači da se udruga ne osniva sa svrhom stjecanja dobiti, ali može obavljati gospodarsku djelatnost, sukladno zakonu i statutu. Djelovanje udruge temelji se na načelu slobodnog sudjelovanja u javnom životu, što znači da udruge slobodno sudjeluju u razvoju, praćenju, provođenju i vrednovanju javnih politika, kao i u oblikovanju javnog mnijenja te izražavaju svoja stajališta, mišljenja i poduzimaju inicijative o pitanjima od njihova interesa.

4.1. Ciljevi Udruge Mirko Kovač

Ciljevi su Udruge Mirko Kovač organizirati Dane Mirka Kovača u Rovinju, osnovati i dodjeljivati književnu nagradu s imenom Mirka Kovača, brinuti o književnoj, filmskoj i

[15] https://www.zakon.hr/z/64/Zakon-o-udrugama

kazališnoj ostavštini književnika Mirka Kovača te promicati estetske, moralne i političke vrijednosti koje je zastupao Mirko Kovač.

Svaka udruga u Republici Hrvatskoj ima statut kojeg donose osnivači na osnivačkoj sjednici. Osnivači Udruge Mirko Kovač su u prvom redu Slobodana Matić Kovač, piščeva udovica i predsjednica udruge, Seid Serdarević, osnivač i vlasnik izdavačke kuće Fraktura iz Zaprešića, Kovačev izdavač i prijatelj.

Ubrzo nakon Kovačeve smrti, Slobodana Matić Kovač i Seid Serdarević počeli su razmišljati o ideji da se na neki način oda počast velikom piscu tako što će se organizirati njegovi Dani u Rovinju. Razmišljalo se intenzivno i kreativno pa se čak došlo na ideju da se uspostavi zaklada, međutim, s pravne strane, taj pothvat bio bi puno složeniji te se tako zaključilo da će se registrirati Udruga koja će nositi piščevo ime. Udruga je uspješno registrirana u travnju 2014. godine, 8 mjeseci nakon Kovačeve smrt. Donesen je statut udruge.

Prema članku 6. statuta Udruga je osnovana u cilju organiziranja Dana Mirka Kovača u Rovinju, organiziranja i dodjeljivanja knjižne nagrade s imenom Mirka Kovača, brige o književnoj, filmskoj, kazališnoj ostavštini književnika Mirka Kovača.

Prema članku 7. u svrhu ostvarenja ciljeva utvrđenih člankom 6. Statuta, Udruga Mirko Kovač će obavljati sljedeće djelatnosti:

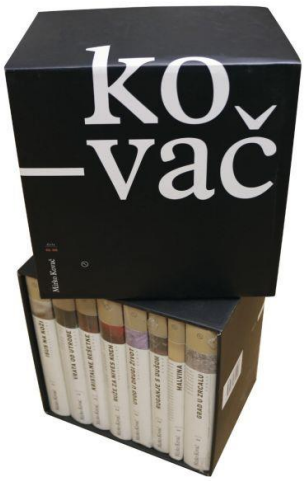
- pripremu i izvođenje projekata vezanih za organiziranje dana Mirka Kovača;
- sakupljanje građe o Mirku Kovaču;
- pripremu tekstova, zbornika i knjiga o Mirku Kovaču;
- tiskanje tiskovina (knjiga, brošura, časopisa) o Mirku Kovaču;
- dodjeljivati Nagradu Mirko Kovač, počevši od 2015. godine za najbolji roman, za najbolje djelo mladog autora, za najbolju knjigu eseja i za najbolji scenarij po snimljenom filmu. Nagrada će se dodijeljivati svake godine, prema Statutu Nagrade;
- promicati će djelo Mirka Kovača;
- zagovarati ideje Mirka Kovača;
- organizirati susrete, filmske dane, kazališne dane i slično;
- surađivati sa sajmovima knjiga u Hrvatskoj i inozemstvu;
- surađivati s domaćim i inozemnim organizacijama;

Savjetodavni odbor Udruge Mirko Kovač čine: Filip David, Milutin Drljević, Miljenko Jergović, Ivan Lovrenović, Gavrilo Grahovac, Slobodana Matić Kovač, Irina Myking Kovač, Tanja Petovar, Seid Serdarević, Dubravka Svetličić, Branislav Mićunović, Bogdan Tanjević, Radmila Vojvodić, Magdalena Vodopija i Božo Rudež.

4.2. Partnerstva

Udruga Mirko Kovač u posljednje je četiri godine ostvarila dva partnerstva. Prvo partnerstvo je s izdavačkom kućom Fraktura iz Zaprešića, čiji je osnivač i direktor Seid Serdarević, Kovačev izdavač i prijatelj. Njihovo prijateljstvo započelo je 1995. godine kada je Serdarević dobio Herderovu stipendiju kao stipendist Mirka Kovača. Seid Serdarević rođen je 1970. u Njemačkoj. Završio je komparativnu književnost, češki jezik i književnost 1994. na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Dobitnik je prestižne stipendije Frankfurtskog sajma knjiga Frankfurt Book Fair Fellowship 2006. te niza drugih stipendija. Radio je kao lektor hrvatskoga jezika na Sveučilištu u Bambergu, Njemačka (1996. - 1998.), pokretač i glavni urednik časopisa za književnost i kulturu *Zor*, uređivao je časopise *Cicero* i *Tema*, radio kao urednik u nakladničkoj kući Hena-com, uređivao Večernjakovu biblioteku. Vodio je Zagrebačke književne razgovore i Regionalnu konferenciju P. E. N.-a s temom, "Književnost i globalizacija" (Zagreb 2001.); selektor je suvremene književne produkcije za Sajam knjiga u Jeruzalemu 2001.; selektor i urednik knjižice suvremenih hrvatskih književnika u izdanju Hrvatskih nezavisnih nakladnika za Sajam knjiga u Frankfurtu 2001., vodio je tribinu (produljeni medijski događaj) – čitanja neobjavljenih rukopisa P. E. N.-a pod nazivom, "Iz prve ruke". Objavljuje eseje i književne kritike u *Republici*, *Quorumu*, na III. programu Hrvatskog radija, *Forumu, Vijencu, Zarezu, Fokusu, Nedjeljnoj Dalmaciji, Jutarnjem listu*. Godine 2002. sa suprugom Sibilom Serdarević osnovao je nakladničku kuću Fraktura, gdje je glavni urednik. Kovačeva djela objavljuje od 2003.

Slika 4. Djela Mirka Kovača I.-VIII. u izdanju Frakture

Izvor: https://fraktura.hr/djela-mirka-kovaca-i-viii.html

Nakon prerane smrti Mirka Kovača, Serdarević i Slobodana Matić Kovač započeli su s razmišljanjima o književnoj manifestaciji, koja će nositi ime pisca i koja će okupljati vrsne intelektualce, "kulturnjake", književnike, kritičare, zagovarati Kovačeve ideje i progovarati o mnogim bitnim kulturnim i životnim pitanjima. Tada se došlo do ideje da se osnuje udruga Mirko Kovač koja će biti nositelj i organizator tog događaja. Već je i tada ideja o književnoj nagradi bila na pomolu te se shvatilo da se prve godine neće uspjeti ostvariti, nego tek druge godine, 2015. Prikupljena je potrebna dokumentacija i započeo je proces registriranja udruge. Udruga je registrirana 2014. u travnju i započelo se planiranje i prikupljanje sredstava. Uz Slobodanu, Seid Serdarević je jedan od osnivača udruge, a ujedno i programski direktor manifestacije Dani Mirka Kovača. On predlaže sudionike i programe, osmišljava teme okruglih stolova i bavi se tematikom manifestacije. Nakon ustanovljenja Nagrade Mirko Kovač, Serdarević usklađuje rad izbornika i žirija i proces predlaganja djela u uži izbor te konačni izbor dobitnika nagrade.

Uz Frakturu veliku pomoć pri organizaciji manifestacije udruga dobiva i od Pučkog otvorenog učilišta Grada Rovinja i njegove ravnateljice Dubravke Svetličić. Književna manifestacija se odvija u prostorima Multimedijalnog centra Grada Rovinja i u Kazalištu

Antonio Gandusio. Pučko otvoreno učilište podržava manifestaciju u marketinškom smislu i pruža uslugu plakatiranja u Rovinju i na području Istre.

4.3. Organizacija rada

Predsjednica udruge Mirko Kovač je piščeva udovica Slobodana Matić Kovač, po zanimanju akademska slikarica. Ona je ujedno i osnivač udruge te idejno potpomaže Seidu Serdareviću u osmišljavanju projekata i programa manifestacije iz godine u godinu. Tajnica udruge je Marija Matić Tanković, autorica rada, koja se bavi organizacijom manifestacije te administrativnim poslovanjem udruge i prikupljanjem sredstava za rad. Prikupljanje sredstava kroz prijave na natječaje počinje već u siječnju svake godine, kada već postoji idejni nacrti programa manifestacije i troškovnici. Tijekom prvih pet mjeseci obavljaju se prijave na dostupne natječaje i čekaju se rezultati. U svibnju se kontaktiraju sudionici i partneri u svrhu upoznavanja s terminom manifestacije, i nabavljaju se knjige koje su ušle u uži izbor za Nagradu Mirko Kovač i šalju se članovima žirija na čitanje. U lipnju i srpnju tajnica udruge bavi se organizacijom prijevoza i smještaja sudionika. U kolovozu i tijekom rujna organiziraju se završni poslovi, poslovi grafičke pripreme, tiskanja plakata, brošura i pozivnica te medijsko oglašavanje. Niže je prikazan terminski plan pripreme manifestacije.

Slika 5. Terminski plan pripreme/realizacije

05. mjesec	06. mjesec	07. mjesec	08. mjesec	09. mjesec
•pozivi sudionicima •kontakti s partnerima	•organizacija prijevoza •organizacija smještaja sudionika	•kontakti s medijima •oglašavanje	•grafička priprema •tisak plakata, kataloga i pozivnica	priprema prostora održavanja Dana Mirka Kovača

Izvor: Arhiva Udruge Mirko Kovač

5. KNJIŽEVNA MANIFESTACIJA DANI MIRKA KOVAČA

Ovim poglavljem, koje se može shvatiti kao centralno poglavlje rada, fokusirano na različitosti tema književne manifestacije Dani Mirka Kovača, opisuje se manifestacija, počevši od njezinog planiranja, organiziranja, financiranja pa sve do izvedbe.

5.1. Organiziranje i planiranje

Elementi organiziranja i planiranja samih manifestacija ključan su faktor bez kojih one ne bi mogle kvalitetno egzistirati. Manifestacije imaju prateće učinke koje su korisne za mjesto i regiju održavanja. Budući da one proizlaze kao posljedica potrebe za rješavanjem određenih problema u društvu, organiziranje manifestacija je posljednjih godina u stalnom porastu.

5.1.1. Aktivnosti planiranja

Manifestacije značajno doprinose imidžu destinacije u kojoj se organiziraju. Da bi manifestacija bila što uspješnija, faza planiranja je ključna i podrazumijeva se mnogo rada na njezinoj pripremi.

Ključne komponente u stvaranju uspješnih manifestacija su sljedeće aktivnosti:

a) Aktivnosti u fazi pripreme održavanja

- *Određivanje ciljeva i zadataka*

Važan korak u planiranju je predstavljanje ciljeva projekta. Tako su, za književnu manifestaciju *Dani Mirka Kovača* ključna dva cilja:

- zagovarati ideje i spisateljsko nasljeđe Mirka Kovača
- dodjelom nagrade koja će nositi ime Mirka Kovača poticati i jačati suvremeno prozno pismo u Hrvatskoj i trima susjednim zemljama.

Govoreći o prvom cilju, svrha osnivanje Udruge Mirko Kovača, kao i cilj same manifestacije je brinuti o književnoj, filmskoj i kazališnoj ostavštini književnika Mirka Kovača te promicati

estetske, moralne i političke vrijednosti koje je zastupao Mirko Kovač. To se ostvaruje poglavito tijekom okruglih stolova i dnevnih sadržaja manifestacije. U kasnijim poglavljima biti će prikazana struktura same manifestacije, koju čine dnevni programi (okrugli stolovi, razgovori s dobitnicima nagrade), te večernji dio (prikazivanje filma nagrađenog scenarija) i sama dodjela nagrade. Tijekom večernjeg dijela manifestacije ostvaruje se drugi cilj, a to je dodijeljivati književnu nagradu Mirko Kovač i jačati suvremeno prozno pismo u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini, Srbiji i Crnoj Gori.

- Izbor teme i naziva

Naziv manifestacije čini glavnu ideju ili koncept koji bi predstavljao čvrstu osnovu za razne zanimljive aktivnosti. Potrebno je u sadržaj manifestacije uključiti što raznovrsniji program. U većini slučajeva u Hrvatskoj se manifestacije posvećene književnicima nazivaju „danima" književnika (npr. Šoljanovi Dani, Nazorovi Dani, Dani Tina Ujevića) pa se i u slučaju Udruge Mirko Kovač odlučilo na taj način dati naziv manifestaciji s dodavanjem rednog broja (Prvi Dani, Drugi Dani, Treći Dani, itd.) budući da se manifestacije održava jednom godišnje. Temu manifestacije određuje programski direktor u dogovoru s predsjednicom udruge. Teme kroz pet godina održavanja manifestacije će biti pojašnjene u kasnijim poglavljima rada.

- Datum i vrijeme

Određivanje vremena održavanja manifestacije je važan element koji treba uzeti u obzir pri planiranju. Za Dane Mirka Kovača odabrano je okvirno vrijeme manifestacije krajem mjeseca rujna ili početkom mjeseca listopada. Dani Mirka Kovača zamišljeni su kao trodnevna manifestacija koja okuplja domaće, međunarodne, regionalne filmske i književne stručnjake, kritičare te predstavnike medija iz cijele regije. Manifestacija se odvija u atraktivnom periodu, u posljednjem vikendu u rujnu ili prvom vikendu listopada s velikim odazivom publike, ekskluzivnom medijskom pokrivenošću i interesom domaće publike, ali i stranih posjetitelja koji u tom periodu borave u Rovinju. Manifestacija se odvija nakon popularnog Weekend Media Festivala u Rovinju.

- Izbor lokacije

Pri izboru lokacije vodi se računa o veličini prostora i pristupačnosti posjetiteljima. Rovinj je, kao posljednje mjesto stanovanja i inspiracije Mirka Kovača, izabran za lokaciju manifestacije. Dnevni sadržaji manifestacije, otvorenje i okrugli stolovi održavaju se u prostorima Multimedijalnog Centra u Rovinju, ustanove koja je dio Pučkog otvorenog učilišta, partnera manifestacije. Večernji dio programa, emitiranja filmova po scenarijima Mirka Kovača i filmova, nagrađenih Nagradom Mirko Kovač, i sama dodjela Nagrada održavaju se u Kazalištu Antonio Gandusio.

b) Aktivnosti na sprovođenju organiziranja

U ove aktivnosti spada obezbjeđivanje tehnike i drugih službi, izgradnje, rekonstrukcije objekata i organiziranje pratećih manifestacija.

Budući da se manifestacija Dani Mirka Kovača odvija u prostorima Multimedijalnog Centra u Rovinju (MMC), svu tehničku potporu pruža centar i matična ustanova Pučko otvoreno učilište grada Rovinja, čiji rad koordinira njegova predsjednica Dubravka Svetličić. Svečano otvorenje manifestacije i okrugli stolovi održavaju se u MMC-u i za njih se organizira raspored sjedenja govornika i publike, tonska podrška. Državne radiotelevizijske kuće u ovim prostorima snimaju svoje priloge i intervjue sa sudionicima. Vrši se i prodaja knjiga izdavačke kuće Fraktura. U baru koji je dio MMc-a sjede književnici i sudionici u stankama između sadržaja i vode gorljive razgovore o književnim i kulturnim temama. Drugu večer manifestacije u Kinu/ Kazalištu Antonio Gandusio obično se prikazuje film, ili po scenariju Mirka Kovača, kao prve godine manifestacije, „Gosti i radnici“ ili film po scenariju koji je nagrađen Nagradom Mirko Kovač te godine. Isto tako se u Kazalištu Gandusio tijekom završne večeri svečano dodijeljuje Nagrada Mirko Kovač. Uloge i odgovornosti pri upravljanju i koordiniranju manifestacijom organizirane su na sljedeći način:

- Upravni odbor: Upravni odbor čine predsjednica Udruge, tajnica udruge i osnivači. Upravni odbor se bavi utvrđivanjem ciljeva manifestacije te obezbjeđivanjem resursa koji su neophodni za održavanje manifestacije
- Predsjednik festivala je Seid Serdarević koji određuje teme manifestacije, nazive okruglih stolova i predlaže imena sudionika. Isto tako, sredinom rujna organizira tiskovnu konferenciju u Zagrebu tijekom Festivala Svjetske književnosti na kojoj se

predstavlja program manifestacije i objavljuju dobitnici nagrade. Tiskovna konferencija se održava tjedan dana nakon i u Rovinju.

c) Aktivnosti na organiziranju pratećih usluga

Prateće aktivnosti su smještaj, prehrana i prijevoz sudionika do Rovinja, gdje se manifestacija održava. Prijevoz sudionika se organizira na način da im se refundiraju troškovi prijevoza, bilo vlastitim prijevoznim sredstvom, bilo javnim transportom. Smještaj je pružen u hotelskim objektima Maistre d.d., koja je jedan od zvaničnih sponzora manifestacije. Maistra d.d. osigurava partnerske cijene i beplatno luksuzne apartmane u slučaju da na Danima sudjeluju i ministri kulture država u regiji. Sudionici su bili smješteni 2014. godine u hotelima Park i Eden, 2015. godine u Hotelima Istra i Katarina, 2016. u hotelima Katarina i TN Amarin, 2017. godine u TN Amarin, a ove godine opet u Hotelu Katarina na otoku Sv. Katarina. S otoka gosti putuju brodicom do rovinjske luke i upućuju se u prostore manifestacije. Hoteli gostima uslugu doručka, dok se za večere brine Udruga koja gostima omogućuju još jedan obrok dnevno, najčešće večere u obliku bona za prehranu u partnerskim restoranima *Brancin da Nino* i *Da Baston*.

d) Aktivnosti za ocjenu uspješnosti završene manifestacije

Nakon završene manifestacije organizatori pripremaju i analiziraju izvještaje odbora, financijski izvještaj krajem godine, šalju zahvalnice donatorima i sponzorima i kreću s priprema za sljedeću godinu. Šalju se i izvještaji o utrošenim sredstvima, na kojima se prikazuju dokazi uplata troškova, poglavito pojedinog troška kojeg je izvor financijske pomoći financirao. Prati se i broj posjetitelja pojedinih dijelova programa i analizira povećanje i smanjene s obzirom na protekle godine. Prikupljaju se svi isječci iz medija i reportaže na televizijskim kućama.

5.1.2. Promidžba

Promociju možemo promatrati kao oblik masovnog komuniciranja s kupcima i prihvaćena je kao jedan od četiri temeljne funkcije marketinga (proizvod, distribucija, promocija, cijena).

Promocija je složena aktivnost koju čini niz pojedinačnih aktivnosti koje pomažu prodaji, odnosno cilj im je privlačenje potrošača, ili u slučaju manifestacije, privlačenje posjetitelja. [16] Promidžbi je cilj emitiranje različitih informacija na tržište, odnosno u slučaju neprofitnih organizacija, u okruženje. Promidžba je bilo koji oblik komuniciranja upotrijebljen u svrhu informiranja, uvjeravanja ili podsjećanja ljudi na proizvode, usluge, ideje, itd. [17]

Različite aktivnosti promidžbe svojim zajedničkim djelovanjem stvaraju sinergičan učinak, takozvani promocijski miks. U njega se ubraja:

a) ekonomska propaganda (engl. *advertising*)
b) osobna prodaja (engl. *personal selling*)
c) unapređenje prodaje (engl. *sales promotion*)
d) publicitet (engl. *publicity*)
e) odnosi s javnošću (engl. *public relations*)

Budući da Udruga Mirko Kovač ne koristi osobnu prodaju ni unapređenje prodaje kao promidžbene aktivnosti, one nisu niže pojašnjene.

a) Ekonomska propaganda

Ekonomska propaganda je sredstvo da se tržište, odnosno okruženje, upozna s odgovarajućim dobrima i uslugama, odnosno, programima i njihovim svojstvima. To mogu biti:

- Grafička sredstva (prospekti, plakati, katalozi, brošure, letci i sl.)

Od grafičkih sredstava manifestacija Dani Mirka Kovača se promovira plakatima formata B1 koje se distribuira na ključnim mjestima grada Rovinja te u Puli. Tiskaju se i letci s programom i pozivnice za otvorenje manifestacije.

[16] Senečič, Vukonić, *Marketing u turizmu*, 1993, Zagreb, Školska knjiga, str 95
[17] Meler, Marcel, *Neprofitni marketing*, osijek, sveučilište j.j. strossmayara, Ekon. Fak., 2002, str 257

Slika 6. Plakat prvih Dana Mirka Kovača

Slika 7. Pozivnica za treće Dane Mirka Kovača

Izvor: Udruga Mirko Kovač

Slika 7 i 8. Letak s programom i pozivnica četvrtih Dana Mirka Kovača

Izvor: Udruga Mirko Kovač

Plakati se postavljaju na oglasne prostore kulturnih i obrazovnih ustanova u Rovinju i njima se ukrašava sala MMC-a, gdje se manifestacija održava. Pozivnice poštom šalje partnerska ustanova Pučko otvoreno učilište istaknutim pojedincima na području Hrvatske.

Osim prvih Dana Mirka Kovača, plakati ostalih godina težili su prepoznatljivom stilu te se mijenjala samo boja pozadina. Bitno je da su na promotivnim materijalima jasno istaknuti sponzori, pokrovitelji i donatori.

- Oglasna sredstva: pisani oglasi (reportaže, oglasi u tisku, na oglasnim pločama) i zvučni oglasi (televizijski oglasi, radijski oglasi i sl.)

Od pisanih oglasa manifestacija se oglašava u tiskovnim medijima, npr. u Glasu Istre koji objavljuje reportaže prije početka manifestacije te reportaže tijekom trajanja manifestacije i nakon završetka. Od ostalih tiskovnim medija, o manifestaciji pišu i u Večernjem listu, Jutarnjem listu i na kulturnim portalima. Od televizijskih kuća manifestaciju u najvećoj mjeri prati radiotelevizija Crne Gore, čiji novinari borave u Rovinju tijekom cijelog trajanja manifestacije i emitiraju priloge o manifestaciji, intervjue sa sudionicima i organizatorima. Priloge emitira i Hrvatska radiotelevizija u vijestima iz kulture. Najavu manifestacije emitira Radio Rovinj dva dana prije otvorenja.

- Internet

Elektronički marketing (e-marketing) podrazumijeva postignuće marketinških ciljeva kroz uporabu informatičko-komunikacijske tehnologije. Veliku popularnost duguje malim ulaganjima, zbog čega je zanimljiv manjim organizatorima koji se ne mogu prezentirati putem skupih promidžbi. Danas se veliki broj manifestacija odlučuje na promidžbu putem Interneta, najčešće putem Web stranica ili društvenih mreža. Osnovna razlika između elektroničkog i tradicionalnog marketinga jest u tome što je elektronički marketing interaktivan, a ne jednosmjeran. Internet je izmijenio koncept komunikacije na relaciji organizator-korisnik omogućivši vrlo brzu povratnu informaciju, posebice preko društvenih mreža. Pod pojmom socijalne ili društvene mreže podrazumijeva se društvena struktura osmišljena za pojedince, grupe ili organizacije koje su međusobno povezane nekakvim zajedničkim interesima, odnosima, područjima znanja, itd. Temeljene su na Web 2.0. tehnologiji koja korisnicima omogućava lako komuniciranje, izmjenjivanje sadržaja, suradnju na projektima, itd. Društvene mreže pružaju i mogućnost razmjene multimedijskih sadržaja poput slika, animacija i videa.

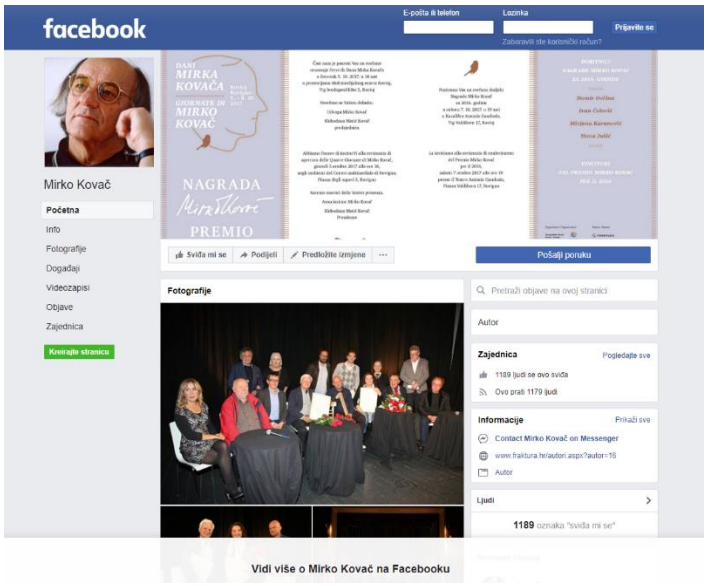
Promidžbeni plan manifestacija putem Interneta može uključivati sljedeće elemente:

- Mrežne stranice, podcast i RSS kanale,
- Postavljanje poveznica na odgovarajuće mrežne stranice i portale,

- Društvene medije kao što su Facebook, Twitter, Instagram, YouTube.

Manifestacija Dani Mirka Kovača nema svoju mrežnu stranicu, međutim ona je u fazi pripreme. Od internetskog oglašavanja manifestacija koristi društvenu mrežu Facebook gdje ima svoj kanal na sljedećoj poveznici: https://hr-hr.facebook.com/Mirko-Kova%C4%8D-196630077863/.

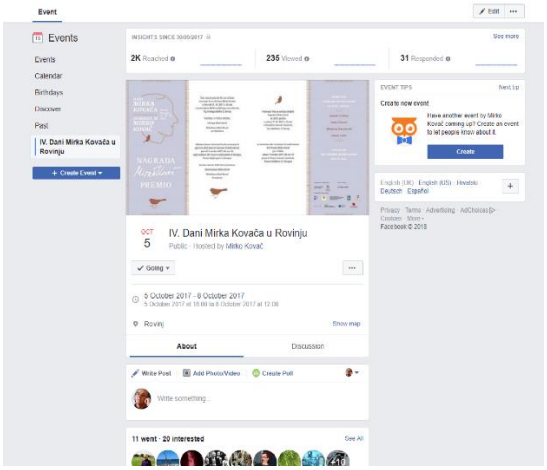
Slika 10. Početna stranica Facebook kanala Mirko Kovač

Izvor: https://hr-hr.facebook.com/Mirko-Kova%C4%8D-196630077863/

Na Facebook stranici oglašava se program manifestacije u obliku poziva na događaj (eng. *event*), gdje su navedeni svi programi, satnice i mjesto održavanja. Događaj se objavljuje do dva tjedna prije početka manifestacije.

Slika 11. Događaj Četvrti Dani Mirka Kovača na Facebook stranici

Izvor: https://www.facebook.com/events/132287870748277/

Na pregledu događaja vidi se da je događaj dospio do 2 tisuće ljudi, da ga je 235 osoba pogledalo, 11 je posjetilo manifestaciju, a još 20 osoba je bilo zainteresirano, što je relativno mali odaziv. Ove godine se planira objaviti plaćeni oglas koji dospjeva do puno većeg broja ljudi, što će sigurno povećati odaziv publike.

Na YouTube kanalu Tv Istre objavljene su najave i reportaže o prvim i drugim Danima Mirka Kovača.

Slika 12. Reportaža na YouTube kanalu Tv Istre

Izvor: https://www.youtube.com/watch?v=JPq-XSKhxZQ

b) Publicitet

Publicitet je svojevrsno stvaranje javnog mnijenja, pa se zato pod tim pojmom podrazumijeva pozitivan publicitet, dakle takva promidžbena aktivnost koja stvara za manifestaciju pozitivnu sliku u javnosti. Publicitet je neosobna komunikacija u obliku novinske priče o obilježjima manifestacije koja se prenosi besplatno putem medija. Posjetitelji će vjerovati više takvoj priči ili reportaži, nego plaćenom oglasu. Članci, reportaže, i drugi oblici pisanih, odnosno filmskih zapisa su objektivni zbog standardnog novinskog postupka. [18] Publicitet se stvara i tzv. „usmenom predajom" budući da sudionici isto vrše ulogu unapređivača publiciteta.

c) Odnosi s javnošću

U okviru promocije manifestacija i posebnih događaja odnosi s javnošću imaju za cilj stvaranje povoljnog dojma u javnosti. Aktivnost odnosa s javnošću obuhvaća:

- Osiguranje vijesti, informacija, programa zbivanja
- Stvaranje vijesti
- Osobni nastupi (medijske konferencije)
- Gradnja dobrih odnosa s medijima
- Upravljanje pritužbama
- Ublažavanje negativnih reakcija
- Lobiranje
- Sponzorstvo i donacije[19]

Posebno značenje u odnosima s javnošću imaju medijske konferencije. Budući da se manifestacija održava krajem rujna ili početkom listopada, prva medijska konferencija se održava u Zagrebu i na njoj direktor manifestacije Seid Serdarević predstavlja program manifestacije, a od 2015. godine i objavljuje imena dobitnika Nagrade Mirko Kovač. Medijska konferencija se održavala u Muzeju za umjetnost i obrt u sklopu Festivala svjetske književnosti, što stvara dodatni medijski publicitet. Ove godine se imena dobitnika nagrade planiraju objaviti tek na završnoj večeri manifestacije tijekom same dodjele nagrada. Na dan grada Rovinja, 15. rujna održava se druga medijska konferencija u Rovinju, u Domu kulture.

[18] Senečić, Vukonić, *Marketing u turizmu*, Pk, 1993, str 118

[19] Richards, B. *Marketing turističkih atrakcija, festivala i posebnih događanja*, protecon, Zg, 1997, str. 127

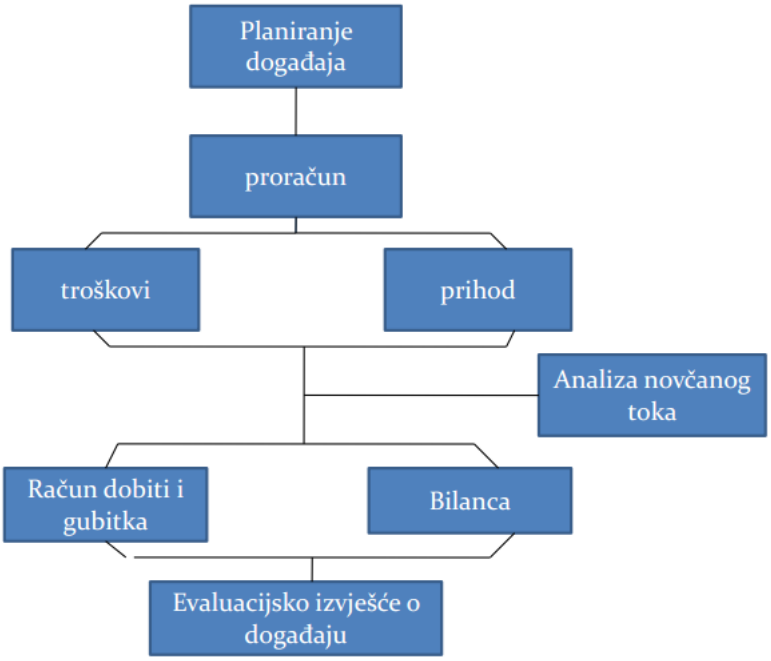
5.2. Financiranje

Udruge su vid neprofitnih organizacija, i kao što im sam naziv govori, stjecanje dobiti ne smije biti jedan od ciljeva pri njihovom osnivanju. Prilikom upisa u Registar udruga Republike Hrvatske se definiraju registrirane djelatnosti koje one smiju obavljati, ali samo kako bi se ostvarili ciljevi koji su utvrđeni statutom udruge. Ukoliko prilikom obavljanja registrirane djelatnosti udruga ostvari dobit, ona se ne smije koristiti za članove ili druge osobe, već isključivo za unapređivanje i obavljanja djelatnosti udruge. Udruga se u svakom slučaju mora oslanjati na izvor prihoda pomoću fundraisinga i medijske eksponiranosti marketinškim kampanjama. Ona mora raspolagati novčanim sredstvima kako bi uopće mogla poslovati i djelovati u skladu s ciljevima.

Izvori sredstava su u pravilu sponzorstva ili prihodi. Prihodi mogu biti od prodaje ulaznica ili robe, hrane ili pića.

Proračun je dio početne faze planiranja manifestacije i obuhvaća procjenu prihoda i troškova pomoću kojih se izračunava neto dobit ili gubitak. Kako je Udruga Mirko Kovač neprofitna organizacija, ona ne ostvaruje dobit, međutim prihodi koji se ostvaruju moraju biti jednaki rashodima kako bi manifestacija mogla opstati. U tu svrhu udruga svake godine priprema proračun za sljedeću godinu u kojem se planiraju troškovi manifestacije. Proračun služi za određivanje ciljane svote prikupljenih sredstava kod manifestacija koje imaju općedruštveni cilj.

Slika 13. Proces planiranja, budžetiranja i izvješćivanja

Izvor: Van Der Wagen L. I Carlos R. B., *Event management*, Mate d.o.o., Zagreb, 2008, str. 104

Proračun ili financijski plan postavlja glavne troškovne elemente. No, da bi se ustanovilo može li se priuštiti planirani trošak, mora se sagledati kako troškove, tako i prihode koji trebaju uslijediti. Planiranje financija mora uzeti u obzir da li je prikupljanje sredstava osnova zbivanja i da li se očekuje da će troškovi biti podmireni kombinacijom prihoda i dobrovoljnog rada i usluga, i postoji li financijska donacija od strane sponzorirajućih javnih vlasti ili tvrtke. Financijski plan mora biti sastavljen tako da relativno detaljno prikazuje područja troška i predviđene izvore prihoda.

Manifestacija Dani Mirka Kovača financira se uz pomoć sponzorstava i donacija tvrtki i pojedinaca te sufinanciranjem od državnih tijela, tijela lokalne gradske i županijske samouprave. Proračuni ministarstava kulture, gradova i županija svake godine izdvajaju sredstva kojim se financiraju i sufinanciraju kulturne djelatnosti, programi i manifestacije od interesa za građanstvo, a sukladno Zakonu o financiranju javnih potreba u kulturi.

Slika 14. Proračun Trećih Dana Mirka Kovača za prijavu na natječaj Grada Rovinja

Naziv udruge: Udruga Mirko Kovač

Naziv projekta: 3. Dani Mirka Kovača 2016.

Proračun manifestacije			
Vrsta troška	**Ukupni proračun programa u kn**	**Iznos koji se traži od davatelja financijskih sredstava u kn**	**OBRAZLOŽENJE PRORAČUNSKIH STAVKI - izračun jediničnih cijena i ukupnog troška i popis aktivnosti na koje se stavka odnosi**
A) IZRAVNI TROŠKOVI (specificirati troškove koji su izravno povezani s programom)			
1. LJUDSKI RESURSI			
1.1. PLAĆE			
Ukupno 1.1.			
1.2. NAKNADE			
Autorski honorari sudionika	*25.000,00*		*Imena sudionika ćemo dostaviti čim programski odbor donese detaljan opis programa s imenima svih sudionika; očekuje se 40 sudionika*
Honorari organizatora- Seid Serdarević	*10.000,00*		*napomena: za 1. i 2. Dane Mirka Kovača voditelj programa je radio Pro bono*
Ukupno 1.2.	35.000,00	0,00	
Ukupno 1. (1.1+1.2.):	***35.000,00***	**0,00**	
2. PUTOVANJA			
Troškovi prijevoza sudionika	*20.000,00*	**19.000,00 kn**	*Troškovi prijevoza sudionika osobnim automobilima, autobusima, zrakoplovom; sudionici dolaze iz Hrvatske, Srbije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore*
Troškovi smještaja sudionika	*50.000,00*		*Smještaj sudionika u objektima Maistre d.d. od 1 do 3 noćenja na bazi noćenja s doručkom*
Ukupno 2.:	***70.000,00***	**19.000,00**	
3. OSTALI TROŠKOVI, USLUGE			
Grafičko oblikovanje plakata i brošura	*5.000,00*		*promotivni materijal na bazi B1 plakata, brošura i pozivnica na manifestaciju*
Tisak plakata i brošura	*7.000,00*		*tisak*
Oglašavanje i plakatiranje	*5.000,00*		*na području Rovinja najveći broj; ostalo raspoređeno po većim gradovima Istre*
Poštarina	*3.000,00*		*za slanje pozivnica*
troškovi domjenka nakon ceremonije dodjele nagrade Mirko Kovač	*20.000,00*		*očekuje se da će se organizirati u prostorima MMC-a Grada Rovinja kao i godine 2015.*
Ukupno 3.:	***40.000,00***		
B) NEIZRAVNI TROŠKOVI			
4. OPREMA I ROBA			
Ukupno 4.:			
5.Troškovi obavljanja osnovne djelatnosti			
5.1. Najam prostora udruge za vrijeme trajanja projekta(PRIMJER)	*36.000,00*		*najam prostora za rad Udruge*
Ukupno 5.:	***36.000,00***	**0,00**	**% ukupnog iznosa koji se traži od davatelja finacijskih sredstava**
SVEUKUPNO (1+2+3+4+5)	***181.000,00***	**19.000,00**	**10,50 kn**
6. OSTALI IZVORI FINANCIRANJA	**Iznosi iz ostalih izvora financiranja**		
I. Vlastiti izvori			
II. Ostala tijela javne vlasti - Ministarstvo kulture RH	**40.000,00**		**Čekamo na rezultate Javnog poziva - program javnih potreba u kulturi Ministarstva kulture RH**
III. Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave	**11.000,00**		**Čekamo na rezultate Javnog poziva - progeam javnih potreba u kulturi Istarske Županije**
IV. Drugo	**111.000,00**		**Fondacija za izdavaštvo Sarajevo, Ministarstvo kulture Republike Crne Gore i Srbije, donatori, sponzori (Maistra d.d., Thetmotechnik d.o.o., Kartonpak d.o.o.)**
SVEUKUPNO (I+II+III+IV)	**151.000,00**		
SVEUKUPNI IZNOS TROŠKOVA PROGRAMA ILI PROJEKTA - SVI IZVORI	**181.000,00**		

Izvor: Arhiva Udruge Mirko Kovač

Ukupan proračun u 2016.godini za treću po redu manifestaciju bio je 181.000,00 kn. Od toga, najveći dio troškova bio je za smještaj sudionika (27,62%), potom za najam prostora za rad udruge tokom cijele godine (19,89%), nakon toga za naknade (19,33%), prijevoz sudionika (11,05%) i domjenak nakon ceremonije dodjele nagrada (11,05%), tisak promotivnih materijala (3,86 %), grafičko oblikovanje promotivnih materijala (2,76%), oglašavanje (2,76%) te najmanji za poštarinu (1,65%).

Troškove proračuna su pokrivala sredstva dodijeljena od Ministarstva kulture (22,09%), grada Rovinja (10,49%), Istarske Županije (6,07%) te ostalih izvora (stranih ministarstava kulture, sponzora i donatora).

Sponzorstva, fundraising ili prikupljanje sredstava se odnose na prikupljanje financijskih sredstava za neprofitne organizacije, humanitarne udruge ili događaje.

Sponzori i donatori manifestacije su Grad Rovinj, Istarska Županija, Maistra d.d., Thermotechnik d.o.o, Karton-pak d.o.o., Ministarstvo kulture Hrvatske, Ministarstvo kulture Crne Gore, Ministarstvo kulture Bosne i Hercegovine, Ministarstvo kulture Srbije, Fondacija za izdavaštvo Sarajevo, Nacionalna zajednica Crnogoraca Hrvatske. Na slici 13. prikazani su dodijeljeni iznosi po godinama i po donatorima, no samo donatorima iz državnih tijela te tijela lokalne i županijske samouprave.

Slika 15. Pregled iznosa dodijeljenih za sufinanciranje manifestacija od strane donatora iz javne uprave po godinama

Godina	Ministarstvo kulture Republike Hrvatske	Grad Rovinj	Istarska županija	Ministarstvo kulture Crne Gore	Ministarsvo kulture Srbije	Ministarstvo kulture Bosne i Hercegovine	Sveukupno po godini
2014.	10.000,00	20.000,00	20.000,00	23.000,00		15.000,00	88.000,00
2015.	30.000,00	20.000,00	20.000,00	23.000,00	7.000,00	15.000,00	115.000,00
2016.	20.000,00	20.000,00	20.000,00	23.000,00		15.000,00	98.000,00
2017.	15.000,00	20.000,00	20.000,00	23.000,00		15.000,00	93.000,00
2018.	15.000,00	20.000,00	20.000,00	23.000,00		15.000,00	93.000,00
Sveukupno	**90.000,00**	**100.000,00**	**100.000,00**	**115.000,00**	**7.000,00**	**75.000,00**	**487.000,00**

Izvor: Arhiva Udruge Mirko Kovač, izradila autorica

Nakon druge godine održavanja manifestacije, kada je Udruga ostvarila najveći iznos potpore, iznosi se smanjuju svake godine, čemu se uzrok može smatrati promjena politike u cijeloj

državi, budući da se samo iznos od Ministarstva Repubike Hrvatske, matične države manifestacije i države gdje se manifestacija održava, smanjuje. Potpora Ministarstva Srbije izostala je prve, treće, četvrte i pete godine održavanja manifestacije. Usprkos tome, zahvaljujući aktivnosti Katarine Lazić, urednice beogradskog kulturnog društva "Parobrod" u Beogradu su se godinu dana nakon manifestacije u Rovinju počeli održavati Beogradski Kovačevi Dani.

5.3. Programi i teme

Teme i programi Dana Mirka Kovača mijenjali su se iz godine u godinu. Prvi Dani obilježeni su značajnijim fokusom na Kovačevo djelo i ideologiju s naglaskom na analizu njegova stila, djela, kao svojevrsni „hommage" autoru. Na okruglim stolovima drugih Kovačevih Dana raspravljalo se o temama kulture, književnosti i politike, Kovačevom romanesknom i esejističkom stvaralaštvu, te je naglasak bio na utemeljenju književne nagrade Mirko Kovač i dodjeli po prvi puta. Na drugim Danima govorilo se o odnosu književnosti i politike. Treći Dani Mirka Kovača kao temu manifestacije postavili su pitanje Europe danas, izbjeglištva, granica. Tada smo bili i još uvijek jesmo u dobi najveće krize europskog identiteta i vrijednosti za koje se misleća Europa zalaže, a takve je vrijednosti promicao i sam Kovač, te su se u tom smislu na trećim Danima propitivala pitanje izbjeglištva, granica i sve teme koje se nameću kao relevantne. Na četvrtim Danima Mirka Kovača bavilo se književnošću i progovaralo o raznim tematskim pogledima u književnosti, kao što su poetsko i romaneskno, književnost i film. Želja je bila razgovarati o pravim vrijednostima u kulturi na suvremenoj estetskoj razini. Tema četvrtih Dana je moderno viđenje filma i književnosti, njezino vrednovanje i prevrednovanje mjerilima nove suvremene kritičke misli i senzibiliteta današnjeg čitatelja s refleksijom na djelo Mirka Kovača.

5.3.1. Prvi Dani Mirka Kovača 2014.

Prvi Dani Mirka Kovača održali su se nepunih godinu dana nakon prerane smrti Mirka Kovača, u Rovinju od 25. do 28. rujna. 2014. godine.

„Vraćajući se u Rovinj, nakon kraćih i duljih izbivanja, počeo me taj grad osvajati jer kad god se nekome i nečemu vraćamo više puta uzastopce i s uzbuđenjem, to postaje privlačno, taj je drhtaj antropokozmički, iz njega su proizašle legende o povratku koje nisu ništa manje uzbudljive od putovanja i otkrivanja dalekih, nepoznatih svjetova. Putovao sam da bih se vratio, otuda varijacije da je moj dolazak u Istru zapravo bio povratak. Tek onda kada osjetimo radost povratka, možemo reći da nekomu pripadamo, da nas na povratku čeka naša kuća kao vjerenica kojoj hrlimo u zagrljaj, a naš grad, naše izabrano mjesto, postaje istodobno gnijezdo intime.“ Tim je citatom iz eseja Mirka Kovača *Imamo li trajnoga grada* (zbirka eseja *Pisanje ili nostalgija*) Dubravka Svetličić popratila večer otvaranja prvih Dana Mirka Kovača. Tijekom manifestacije održana su četiri okrugla stola, dva tijekom drugog i dva tijekom trećeg dana manifestacije. Prvi Dani bili su uglavnom posvećeni liku i djelu Mirka Kovača, tako da su i okrugli stolovi imali teme kojima se bavio Kovač. Na prvom okruglom stolu o romanu *Vrijeme koje se udaljava* i kontekstu romana u romanesknom opusu Mirka Kovača govorili su Zvonko Kovač, Božidar Koprivica, Mile Stojić, Mića Vujičić i Filip David, a moderirao ga je Seid Serdarević. Na okruglom stolu o knjizi *Elita gora od rulje* i političkom eseju danas govorili su Borka Pavičević, Svetislav Basara, Enver Kazaz, Aleš Debeljak, a moderirala je Tanja Petovar. U subotu 27. rujna održan je razgovor s Lordanom Zafranovićem i Branislavom Mićunovićem o radu s Mirkom Kovačom na filmu i u kazalištu. Na posljednjem okruglom stolu pod nazivom Biografizam u djelu Mirka Kovača govorili su Vlaho Bogišić, Ivan Lovrenović, Miljenko Jergović, Nada Gašić, a moderila ga je Melita Jurkota. Od večernjih programa je u subotu, 27. rujna, u Rovinjkom kinu prikazan dugo bunkerirani TV film *Gosti i radnici* po Kovačevom scenariju i u režiji Lordana Zafranovića. Manifestacija je završena u kongresnoj dvorani Hotela Park čitanjem pisama između Kovača i Filipa Davida, koje su uprizorili Žarko Radić i Bane Popović. Posebno emotivan bio je dio čitanja odlomka iz Kovačevog pisma Davidu, u kojem on opisuje svoj vječni počinak. „ …a ipak, pomalo zazirem i pribojavam se svake vrste gradnje, kakav to kutak uređujem u času dok se oko mene ruši svijet, što ja to uopće činim, kakav mir očekujem u tome domu i mogu li mirno i s mirom promatrati taj mir mojega otoka i mojega mirnog vidokruga? I dok gradim svoj mirni stan zemaljski, uznemiren sam kao nikada jer znam ponešto o kratkoći našeg

boravka ovdje na zemlji; ta me tjeskobnost sada intenzivno muči. Utjeha je možda i to što je mjesto vječnog boravišta ovdje u Rovinju tako lijepo i uređeno, milina je do tamo prohodati. Malo rovinjsko groblje nema aleje velikana, nema kutka za zaslužene umjetnike, tamo je mirno i tiho, u visinu streme vitki čempresi kao oni Tinovi jablani, pokatkad blago šume i pridruže se huci valova ili tuljenju brodova u daljini, dakle tamo je zgodno odšetati, a kad vrijeme dođe, otići tiho, gotovo nečujno, pomalo kriomice, bez pompe, počasti, titula, bez Amfilohija, bez zvanja akademika ili dopisnog člana kakve akademije, bez vijenaca društva književnika, otići, dakle izravno u društvo mrtvih pjesnika, tek uz poneku suzu bližnjih svojih.“ [20] Tekstovi posvećeni Prvim Danima Mirka Kovača sudionici su objavili u časopisu za književnosti, kulturu i društvena zbivanja *Ars* 2014. godine. Tako Seid Serdarević u uvodu piše kako je „pisati o Mirku neizmjerno teško i lako istovremeno – teško jer pred svakim tko o Kovaču piše i razmišlja nalazi se njegovo djelo, istančano, cizelirano, promišljeno u svakom detalju, a lako jer Kovač svojim temama i načinom pisanja poziva da se o njemu razmišlja, da ga se iznova čita i spozna sva nijansiranost njegova rada bez obzira na to je li riječ o njegovim zavičajnim temama, beogradskim pasažima, esejima o književnosti i pisanju, političkoj esejistici ili scenarističkom i dramskom radu, koji u njegovu opusu zauzima posebno mjesto.“[21]

[20] Kovač, M., David, F., *Knjiga pisama 1992-1995*, Fraktura, Zagreb, 2008.
[21] Časopis za književnost, kulturu i društvena pitanja *Ars,* br. 5-6, god. 2014.

Slika16. Izgled plakata s programom prvih Dana Mirka Kovača

DANI MIRKA KOVAČA

Rovinj, 25. – 28. 9. 2014.

Multimedijalni centar Rovinj, Trg brodogradilišta 5
Kino Antonio Gandusio, Garibaldijeva 17
Kongresna dvorana Hotela Park, I. M. Ronjgova 11

četvrtak, 25. 9. 2014.

MMC, 19 sati
Svečano otvaranje Dana Mirka Kovača / govore Slobodana Matić Kovač, Seid Serdarević, Miljenko Jergović

Prikazivanje filma Novice Milića o Mirku Kovaču

Izvedba songova po tekstovima Mirka Kovača / Boris Dežulović, Predrag Lucić

petak, 26. 9. 2014.

MMC, 11 – 13 sati
Okrugli stol o romanu "Vrijeme koje se udaljava" i kontekstu romana u romanesknom opusu Mirka Kovača / Davor Beganović, Zvonko Kovač, Božidar Koprivica, Mile Stojić, Mića Vujičić, Filip David / moderira Seid Serdarević

MMC, 16 – 18 sati
Okrugli stol o knjizi "Elita gora od rulje" i političkom eseju danas / Borka Pavičević, Svetislav Basara, Boris Dežulović, Enver Kazaz, Aleš Debeljak / moderira Tanja Petovar

Kino Antonio Gandusio, 20 sati
Projekcija filma "Gosti i radnici" po scenariju Mirka Kovača u režiji Lordana Zafranovića i diskusija o filmu / moderira Bruno Kragić

subota, 27. 9. 2014.

MMC, 11 – 13 sati
Razgovor o radu s Mirkom Kovačem na filmu i u kazalištu / Branislav Mićunović i Lordan Zafranović / moderira Seid Serdarević

MMC, 16 – 18 sati
Biografizam u djelu Mirka Kovača / Vlaho Bogišić, Ivan Lovrenović, Miljenko Jergović, Nada Gašić, Predrag Lucić / moderira Melita Jurkota

Kongresna dvorana Hotela Park, 20 sati
Prigodni program, predstavljanje nagrade Mirko Kovač
Mirko Kovač i Filip David: "Knjiga pisama 1992-1995" / uprizorenje: Žarko Radić i Bane Popović, režija: Radmila Vojvodić

GIORNATE DI MIRKO KOVAČ

Rovigno, 25 – 28 IX 2014.

Centro Multimediale Rovigno, Piazza degli Squeri 5
Cinema "Antonio Ganduso", Via Garibaldi 17
Sala dei congressi Albergo Park, I. M. Ronjgova 11

giovedì, 25 IX 2014

CMM, ore 19
Cerimonia d'apertura delle Giornate di Mirko Kovač / interventi di Slobodana Matić Kovač, Seid Serdarević, Miljenko Jergović

Proiezione del film di Novica Milić sulla figura di Mirko Kovač

Esecuzione di canzoni su testi di Mirko Kovač / Boris Dežulović, Predrag Lucić

venerdì, 26 IX 2014

CMM, 11 – 13
Tavola rotonda sul romanzo "Vrijeme koje se udaljava" (Il tempo che si allontana) e la collocazione dello stesso nel contesto dell'opera romanzesca di Mirko Kovač / Davor Beganović, Zvonko Kovač, Božidar Koprivica, Mile Stojić, Mića Vujičić, Filip David / moderatore Seid Serdarević

CMM, 16 – 18
Tavola rotonda sul libro "Elita gora od rulje" (Un'elite peggiore della massa) ed il saggio politico al giorno d'oggi / Borka Pavičević, Svetislav Basara, Boris Dežulović, Enver Kazaz, Aleš Debeljak / moderatore Tanja Petovar

Cinema Antonio Gandusio, ore 20
Proiezione del film "Gosti i radnici" (Ospiti e lavoratori) su sceneggiatura di Mirko Kovač e con la regia di Lordan Zafranović; dibattito sul film / moderatore Bruno Kragić

sabato, 27 IX 2014

CMM, ore 11 – 13
Conversazione sulla collaborazione con Mirko Kovač nella sfera del cinema e del teatro / Branislav Mićunović e Lordan Zafranović / moderatore Seid Serdarević

CMM, ore 16 – 18
Il biografismo nell'opera di Mirko Kovač / Vlaho Bogišić, Ivan Lovrenović, Miljenko Jergović, Nada Gašić, Predrag Lucić / moderatore Melita Jurkota

Sala dei congressi Albergo Park, ore 20
Programma culturale e presentazione del premio Mirko Kovač
Mirko Kovač e Filip David "Knjiga pisama 1992-1995" (Lettere 1992-1995) / adattamento: Žarko Radić e Bane Popović, regia: Radmila Vojvodić

Izvor: arhiva Udruge Mirko Kovač

5.3.2. Drugi Dani Mirka Kovača 2015.

Od druge godine održavanja Dana Mirka Kovača period održavanja se pomaknuo jedan vikend unaprijed, budući da se zadnjeg vikenda u rujnu od 2015. počeo održavati Weekend Media Festival u Rovinju, koji okuplja tisuće posjetitelja. Zbog toga je Udruga odlučila pomaknuti održavanje tjedan dana unaprijed. Drugi Dani održani su od 01. do 4. listopada. Svečano otvaranje započelo je izvedbom songova, inspiriranih tekstovima Mirka Kovača, pod nazivom „Melodije rulje i elite“, u izvedbi Borisa Dežulovića i pokojnog Predraga Lucića. Održani su sljedeći okrugli stolovi sa sljedećim sudionicima:

- „Vječita robija – Književnost i politika od Hamsuna do Houellebecka“, Aleš Debeljak, Branko Kukić, Tomislav Brlek, Predrag Lucić, moderirao Seid Serdarević,
- „Elita gora od rulje - Današnje elite i njihov odnos prema kulturi“, Milan Rakovac, Boris Dežulović, Gordana Nonin, Božidar Koprivica, Svetlana Slapšak, Nedžad Ibrahimović, moderirao Vlaho Bogišić,
- „Grob u tuđini – egzil kao sudbina i prokletstvo“, Oto Horvat, Dragan Markovina, Igor Štiks, Nenad Popović, Gavrilo Grahovac, Novica Milić, moderirao Mića Vujičić,
- „Ugašeno svjetlo u europskoj krčmi – Nacionalizmi danas kao književna činjenica“, Miljenko Jegović, Filip David, Laszlo Vegel, Borka Pavičević, Katarina Luketič, moderirao Srđan V. Tešin.

Budući da se od 2015. godine počela dodijeljivati književna nagrada Mirko Kovač, o čemu će biti riječi u idućem poglavlju rada, fokus Dana je bio na posljednjoj večeri kada se Nagrada prvi put dodijelila. Dobitnici za najbolji roman, prvijenac, knjigu eseja i scenarij po kojem je snimljen film za 2014. godinu bili su Oto Horvat, Dragan Markovina, Svetlana Slapšak i Vuk Ršumović. Neki od njih su bili i govornici na okruglim stolovima tijekom manifestacije i svečano im je dodijeljena nagrada u Rovinjskom kazalištu Antonio Gandusio u subotu 03. rujna.

Slika 17. Izgled pozivnice na otvaranje drugih Dana Mirka Kovača

Izvor: arhiva Udruge Mirko Kovač

Od druge godine manifestacije vizualni identitet se promijenio i tiskani promotivni mateijal počinje sadržavati obris kontura Kovačevog profila sa pticama. Zanimljiva je priča Kovačeve supruge o pticama, za koje se inače smatra da predstavljaju čovjekovu dušu. Nakon pogreba Mirka Kovača, Slobodana Matić Kovač sjedila je u njihovoj rovinjskoj kući sa nekolicinom najbližih prijatelja i pričala im anegdotu o neobičnoj ptici koja joj je sletjela na ruku dok je sjedila u kafiću u blizini bolnice u kojoj je Kovač svojih posljednjih dana ležao. Kada se vratila u njegovu bolničku sobu i ispričala mu kako joj je ptica sjela na ruku, Kovač je rekao kako je to ptica koja mu je izletjela iz trbuha. Baš u tom tenutku, na veliko stablo smokava u njihovu vrtu doletjelo je čitavo jato ptica.

5.3.3. Treći Dani Mirka Kovača 2016.

Treći Dani Mirka Kovača održani su od 06. do 09. listopada. Manifestaciju je otvorio razgovor Seida Serdarevića sa Slobodanom Šnajderom, dobitnikom Nagrade Mirko Kovač za najbolji roman u 2015. godini. Održana su tri okrugla stola sa sljedećim temama i sudionicima:

- „Ljubav bez erekcije – rast nacionalizama i populizma u Europi“, Borka Pavičević, Milan Rakovac, Teofil Pančić, Srdjan V. Tešin, Slobodan Šnajder, a moderirao ga je Vlaho Bogišić,

- „U znaku romana“, Gabor Csordas, Katarina Luketić, Enver Kazaz, Vladimir Tabašević, Mića Vujičić, a moderator je bio Tomislav Brlek,

- „Sjećanje na raspad – o novim ratovima i izbjeglicama“, posvećen Alešu Debeljaku, govorili su Slavenka Drakulić, Ivan Lovrenović, Aleš Črnič, Branko Kukić, a moderirao ga je Miljenko Jergović.

Miljenko Jergović je otvorio, kako je nazvao, “posljednju seansu dvostrukih okruglih stolova” na “Danima Mirka Kovača” posvećenu Alešu Debeljaku, koji je “prije godinu i osam do devet dana ovdje ispred MMC-a odnekud dojurio da sudjeluje. Nije mogao prenoćiti zato što je žurio natrag u Ljubljanu, sin je odlazio u Latviju, a on ga je želio ispratiti. Komemorirajućim tonom, Aleš Debeljak je bio najživlji čovjek kojeg smo poznavali, sjećam ga se iz posvete Danilu Kišu, digao je razgovor na energetski višu razinu. Što se tiče sjećanja na raspad, nećemo o njima, ona su naime privatna i nikog ne zanimaju. Trebalo bi staviti embargo sljedećih dvadeset godina na razgovore o raspadu bivše Jugoslavije. Ono što ostaje je razgovor o novim ratovima i izbjeglicama. Prije desetak godina Barack Obama je dobio Nobelovu nagradu za mir jer je obećao zatvaranje Guantanama i prekid svih ratova. Od tada on svaki dan vodi neki rat, nakon Tedyja Roosevelta on je vodio najveći broj ratova. U tih deset Obaminih godina vratili smo se u zlosutnu varijantu srednjega vijeka. Došli smo do vjerskog sumnjičenja, a demonizacija boga protivničke religije dosegla je krajnje granice. Što se ateista tiče njih se ništa ni ne pita, jer su oni izaslanici protivničkog boga.”[22]

[22] http://kulturistra.hr/lang/hr/2016/10/dani-mirka-kovaca-sjecanja-na-raspad-o-novim-ratovima-i-izbjeglicama-okrugli-stol-u-rovinjskom-mmc-u/

Dobitnici Nagrade za djela iz 2015. godine su bili Slobodan Šnajder za roman, Ivan Lovrenović za esej, Ivona Juka za scenarij i Vladimir Tabašević za roman prvijenac. Film „Ti mene nosiš“ po scenariju Ivone Juke bio je prikazan u Rovinjskom Kinu Antonio Gandusio. Kao i svake godine, projekcija je besplatna za sve goste.

Slika 18. Izgled poleđine brošure s programom trećih Dana Mirka Kovača

Izvor: Arhiva Udruge Mirko Kovač

5.3.4. Četvrti Dani Mirka Kovača 2017.

Razgovorom s autorom i izdavačem Ivanom Čolovićem, dobitnikom Nagrade Mirko Kovač za esej, svečano su otovreni četvrti Kovačevi Dani, održani u Rovinju od 05. do 08. listopada. Kako i sam naslov Čolovićeve knjige *Smrt na Kosovu polju* sugerira, riječ je o jednom od najvažnijih mitova posljednjih nekoliko desetljeća s ovih prostora. Upravo, Brlekovim

pitanjem kako se osjeća, odnosno kako je i sam biti mitskom pojavom u vrijeme kada i piše o mitovima, započeo je razgovor s autorom. „Biti legendarna figura ili kako kažete mitska pojava danas je vrlo opasno. I ja to ne želim biti. Osobno, sveden sam na ono što je meni prihvatljivo, a to je biti običnim čovjekom i piscem tema koje su mi nametnute iz okoliša i okruženja. No, uz godine koje imam sigurno je da je bolje biti živom, no mrtvom legendom“, duhovito je pojasnio po svemu iznimni Ivan Čolović, za kojeg je Brlek istaknuo i da je izvan institucionaliziran - čovjek bez okvira. „Ja biram poziciju margine i stvaram svoj prostor slobode. Ako tih prostora ima više, oni predstavljaju alternativu institucionalnom djelovanju i formi, koja je uvijek vezana za političko djelovanje. Svojim prostorom slobode dokazujem da se može raditi i u malim formama, i tu poziciju gradim svjesno. Dakle, ona je nešto što sam izabrao ili slikovito rečeno nikad nisam pobjeđivao na 100 metara, već sam trebao dužu stazu. Put je bio duži, ali je i ova nagrada - "Mirko Kovač" moja velika kompenzacija“, rekao je Čolović, čovjek koji se u svojoj knjizi "Smrt na Kosovu" uhvatio ukoštac s mitom svih mitova, kojeg svojataju i različito tumače mnoge strane. Sam autor, pak kaže da je knjiga rezultat želje i znatiželje da se vlastitim očima uvjeri čega sve tu ima, a da bi to i postigao morao je posegnuti za mnogim dokumentima, povijesnim knjigama, obaviti opsežna istraživanja… ustvrdivši da je kosovski mit - srpski, bosanski, crnogorski, hrvatski i albanski odnosno zajednička priča koja je posljednjih trideset godina instrumentalizirana u političke svrhe, i koja je, poglavito srpskom narodu (čija politika njime i najviše manipulira) istovremeno težak jaram, zaključivši kako je kosovski mit kroz povijest imao različita značenja i poruke pošto je bio i ostao u službi raznih ideologija, političkih programa i režima.[23]

Budući da je Nagradu za djelo mladog autora dobila Hana Jušić za scenarij filma „Ne gledaj mi u pjat“, za razliku od prethodnih godina kada su tu nagradu osvajali romanopisci, na Četvrtim Danima prikazana su dva filma, „Ne gledaj mi u pjat“ u četvrtak nakon otvaranja, i „Dobra žena“ scenaristice Mirjane Karanović i dobitnice nagrade za scenarij, u petak. Održana su dva okrugla stola, prvi „Od književnog djela do scenarija“ na kojem su govorili Vladislava Gordić Petković, Miljenko Jergović, Borka Pavičević, a vodio ga je Nikica Gilić, i drugi „Mirko Kovač kao scenarist“, na kojemu su izlagali Lordan Zafranović, Filip David, Branko Ivanda, Vlaho Bogišić, Andro Martinović, a vodio ga je Bruno Kragić.

[23] https://www.glasistre.hr/e79bca1b-8c00-4da4-9d4c-6d1912160f16

Slika 19. Izgled brošure s programom četvrtih Dana Mirka Kovača

ČETVRTI DANI MIRKA KOVAČA

Rovinj, 5. – 8. 10. 2017.

četvrtak, 5. listopada

18 sati
MMC grada Rovinja

Svečano otvaranje

Razgovor s Damirom Ovčinom, dobitnikom Nagrade Mirko Kovač za roman, vode Seid Serdarević i Slobodan Šnajder

Koktel

20 sati, Kino Gandusio
Projekcija filma *Ne gledaj mi u pjat*, razgovor s Hanom Jušić, dobitnicom Nagrade Mirko Kovač za mladoga autora, vodi Bruno Kragić

QUARTE GIORNATE DI MIRKO KOVAČ

5 X – 8 X 2017, Rovinj-Rovigno

PROGRAMMA

giovedì, 5 X

CMM
ore18

Cerimonia di apertura

Colloquio con Damir Ovčina, vincitore del premio Mirko Kovač nella categoria romanzo, conducono Seid Serdarević e Slobodan Šnajder

Cocktail

Cinema Gandusio
ore 20
Proiezione del film Ne gledaj mi u pjat / Non guardarmi nel piatto, colloquio con Hana Jušić vincitrice del premio Mirko Kovač nella categoria giovane autore, conduce Bruno Kragić

petak, 6. listopada

12 sati, MMC, Okrugli stol
Od književnog djela do scenarija
sudjeluju: Vladislava Gordić Petković, Veljko Bulajić, Miljenko Jergović, Ante Tomić i Borka Pavićević, vodi Nikica Gilić

17 sati
Razgovor s Ivanom Čolovićem, dobitnikom Nagrade Mirko Kovač za esej, vodi Tomislav Brlek

20 sati, Kino Gandusio
Projekcija filma *Dobra žena*, film dobitnika i razgovor s Mirjanom Karanović, dobitnicom Nagrade Mirko Kovač za scenarij, vodi Borka Pavićević

venerdì, 6 X

CMM
ore 12 Tavola rotonda
Dall'opera letteraria alla sceneggiatura
partecipano Vladislava Gordić Petković, Veljko Bulajić, Miljenko Jergović, Ante Tomić, Borka Pavićević, conduce Nikica Gilić

ore 17
Colloquio con Ivan Čolović, vincitore del premio Mirko Kovač nella categoria saggi, conduce Tomislav Brlek

Cinema Gandusio
ore 20
Proiezione del film Dobra žena / Una buona moglie, film vincitore nella categoria sceneggiatura e colloquio con Mirjana Karanović, vincitrice del premio, conduce Borka Pavićević

subota, 7. listopada

12 sati, MMC, Okrugli stol
Mirko Kovač kao scenarist
sudjeluju: Lordan Zafranović, Filip David, Branko Ivanda, Vlaho Bogišić i Andro Martinović, vodi Bruno Kragić

19 sati, Kazalište Gandusio
Svečana dodjela Nagrade Mirko Kovač vode Vlaho Bogišić i Vojo Šiljak

sabato 7 X

CMM
ore 12
Tavola rotonda
Mirko Kovač come sceneggiatore
partecipano Lordan Zafranović, Filip David, Branko Ivanda, Vlaho Bogišić e Andro Martinović, conduce Bruno Kragić

Cinema Gandusio
ore 19
Cerimonia di conferimento dei premi
Presentano Vlaho Bogišić e Vojo Šiljak

Izvor: Arhiva Udruge Mirko Kovač

5.3.5. Peti Dani Mirka Kovača 2018.

Peti Dani Mirka Kovača nisu se još održali, već su planirani za posljednji vikend rujna ove godine, točnije od 27. do 30. rujna u Rovinju. Peti Dani Mirka Kovača obilježit će osamdesetu godišnjicu rođenja i petu godišnjicu smrti jednoga od najvažnijih regionalnih pisaca Mirka Kovača. I dok smo na prethodnim Danima imali tematske razgovore, predstavljanja knjiga, okrugle stolove, ove godine Dani će biti posvećeni Mirku Kovaču i to u vidu simpozija na kojem će znanstvenici, pisci, kritičari govoriti o raznim aspektima djela Mirka Kovača u više radnih sesija. Svaki izlagač imat će svoje predavanje od 15 minuta.

Prijedlog programa je sljedeći:

četvrtak 27. rujna

MMC

19:00 sati

Svečano otvaranje (pozdravni govor Seid Serdarević, Filip David)

Predstavljanje knjige *Razgovori Mirka Kovača*, govori Seid Serdarević

Koktel

petak 28. rujna

MMC

10:00 - 12:00 sati

prva sesija Književnost (Davor Beganović, Pavle Goranović, Enver Kazaz, Miljenko Jergović, Zdravko Zima, Mile Stojić, Mića Vujičić)

12:30 - 14:30 sati

druga sesija Esejistika (Vlaho Bogišić, Gavrilo Grahovac, Bota Koprivica, Katarina Luketić, Dragan Markovina, Branko Kukić, Milan Rakovac, Dragan Radulović,)

17:00 - 18:30 sati

treća sesija Film & kazalište (Gaga Antonijević Bruno Kragić, Lordan Zafranović, , Branislav Mićunović, Borka Pavičević, Radmila Vojvodić, Filip David,)

Kino Gandusio

20:00 sati

film *Mali vojnici*

subota, 29. rujna

MMC

11:00 - 13:00 sati

četvrta sesija Književnost (Tomislav Brlek, Nedžad Ibrahimović, Zvonko Kovač, Bora Krivokapić, Anera Ryzner, Igor Štiks, Seid Serdarević, Srdjan Tešin)

Kazalište Gandusio

19:00 sati

Dodjela nagrada

Domjenak

Slika 20. Fotografija s dodjele Nagrade Mirko Kovač 2017.

Izvor: Arhiva Udruge Mirko Kovač

6. KNJIŽEVNA NAGRADA MIRKO KOVAČ

Ustanovljenjem Nagrade Mirko Kovač željela se napraviti najvažnija regionalna nagrada za prozu, esej, mladog pisca i scenarij. Nagrada Mirko Kovač regionalna je nagrada u kojoj učestvuju djela objavljena na međusobno razumljivim jezicima, hrvatskom, srpskom, bosanskom i crnogorskom.

Nagrada Mirko Kovač ima za cilj postati najvažnija književna nagrada na području Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Srbije. Dugoročni cilj je da Nagrada postane referentno mjesto na osnovu kojeg će inozemni nakladnici birati knjige za svoje prijevode. Cilj Nagrade je da postavi čvrste, jasne kriterije za dodjelu Nagrade, da se bira najbolje od najboljeg.

Prema statutu Nagrade, donesenom u Rovinju 20. lipnja 2015. godine Nagrada Mirko Kovač će obavljati sljedeće djelatnosti:

- dodijeljivati Nagradu Mirko Kovač, počevši od 2015. godine za
    - najbolji roman
    - za najbolje djelo mladog autora (pod ovim se smatra da pisac u trenutku objavljivanja djela ima najviše navršenih 35 godina, da je riječ o jednom od prve dvije knjige u pojedinoj vrsti (proza, poezija, drama, esej)
    - za najbolji scenarij za snimljeni film
    - za najbolju knjigu eseja;
- promicati djela nagrađenih stvaratelja;
- organizirati prigodne svečanosti uručivanja Nagrade i prateće susrete, filmske dane, književne susrete i slično;
- surađivati sa sajmovima knjiga u Hrvatskoj i inozemstvu radi promocije nagrađenih djela.

6.1. Izbornici Nagrade

Izbornici Nagrade su četiri osobe koje, za svaku od kategorija Nagrade, imenuje Upravni odbor Udruge na prijedlog Upravnog odbora Nagrade s mandatom u trajanju od pet godine i mogućnošću ponovnog imenovanja.

Izbornici Nagrade su osobe koje pored ugleda u profesiji prihvaćaju vrijednosti i ciljeve utvrđene Statutom Udruge.

Prava i obveze Izbornika Nagrade su: sudjelovanje u aktivnostima Udruge, pridržavanje Statuta Nagrade i Udruge, i obavljanje svih poslova vezanih za izbor djela/autora koji se u odgovarajućoj kategoriji kandiduju za Nagradu.

Na temelju prijedloga članova Upravnog odbora Nagrade Mirko Kovač te pristankom svih pozvanih imenujem izbornike Nagrade Mirko Kovač kako slijedi:

za djelo mladog autora Slobodan V. Tešin, Srbija

za roman Mića Vujičić, Srbija

za knjigu eseja Tomislav Brlek, Hrvatska

za scenarij Bruno Kragić, Hrvatska

Izbornici se imenuju se na rok od 5 godina u skladu sa Statutom Nagrade Mirko Kovač.

6.2. Žiri Nagrade

Žiri Nagrade Mirko Kovač je peteročlano tijelo sastavljeno od uglednih pisaca, kritičara, filmskih radnika koje donosi odluku većinom glasova. Članove Žirija Nagrade, na prijedlog Upravnog odbora Nagrade bira Upravni odbor Udruge većinom glasova. s tim da jednoga člana Žirija bira predstavnik pokrovitelja Nagrade.

Na temelju prijedloga članova članova Upravnog odbora Nagrade Mirko Kovač te pristankom svih pozvanih imenujem članove žirija Nagrade Mirko Kovač kako slijedi:

Predrag Antonijević, Sjedinjene Američke Države - predstavnik pokrovitelja Nagrade

Vlaho Bogišić, Hrvatska

Enver Kazaz, Bosna i Hercegovina

Borka Pavičević, Srbija

Dragan Radulović, Crna Gora

6.3. Procedura izbora kandidata i dodjele Nagrada Mirko Kovač

Izbornici imaju isključivo i jedinstveno pravo po vlastitom izboru izabrati djela koja smaraju da su umjetnički vrijedna u prošloj godini a objavljena su ili prikazana po prvi puta području Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Hrvatske ili Srbije. Knjige ili filmovi moraju biti prvo izdanje/produkcija autora iz prethodne godine. Svaki izbornik/ca iz svoje kategorije bira 3 djela po svom izboru. Svoje prijedloge izbornici dostavljaju članovima Žirija prema hodogramu za svaku tekuću godinu.

Članovi Žirija mogu dodatno predložiti po dva djela za svaku kategoriju Nagrade. Članovi žirija svoje će prijedloge usuglasiti i izabrati najviše do 5 djela iz svake katgorije prema hodogramu Nagrade za tekuću godinu.

U svakoj od kategorija za Nagradu Mirko Kovač može se kandidirati najviše pet djela – tri prijedloga svakog izbornika i dva prijedloga Žirija.

Autori se za svoje djelo ne mogu nagraditi posthumno.

Žiri Nagrade Mirko Kovač donosi odluku većinom glasova i te ju pismenoj formi sa obrazloženjima za svaku kategoriju predaje Predsjednici, Upravnom odboru Nagrade i Upravnom odboru Udruge.

Točan hodogram sastanaka žirija i drugih aktivnosti rada Izbornika i žirija sastavlja tajništvo Udruge.

6.4. Dodjela Nagrade Mirko Kovač po godinama

Nagrada Mirko Kovač se javno objavljuje prema hodogramu Nagrade. Dobitnicima Nagrade Mirko Kovač se uručuje diploma i novčani iznos u kunskoj protuvrijednosti od 5.000,00 Eura bruto.

Žiri ima pravo ne dodijeliti nagradu za pojedinu kategoriju ako smatra da ne postoji Djelo koje zadovoljava visoke kriterije dodjele nagrade.

Dobitnici Nagrade Mirko Kovač po kategorijama i godinama su:

- Kategorija najbolji roman:
  Oto Horvat „Sabo je stao“ – 2015.
  Slobodan Šnajder „Doba mjedi“ – 2016.
  Damir Ovčina „Kad sam bio hodža“ – 2017.
- Kategorija najbolja knjiga eseja:
  Svetlana Slapšak „Leteći pilav“ – 2015.
  Ivan Lovrenović „Isus u Ahmićima“ – 2016.
  Ivan Čolović „Smrt na Kosovu polju“ – 2017.
- Kategorija najbolji scenarij po kojem je snimljen film:
  Vuk Ršumović „Ničije dijete“ – 2015.
  Ivona Juka „Ti mene nosiš“ – 2016.
  Mirjana Karanović „Dobra žena“ – 2017.
- Kategorija najbolje djelo mladog autora:
  Dragan Markovina „Između crvenog i crnog“, knjiga eseja – 2015.
  Vladimir Tabašević „Tiho teče Mississipi“, roman – 2016.
  Hana Jušić „Ne gledaj mi u pjat“, scenarij – 2017.

Nagrada će se ove godine dodijeliti četvrti put zaredom zahvaljujući širokoj ruci donatora, koji i dalje želi ostati anoniman. Nakon pete godine, kada istječe rok donatorskog ugovora, sudbina nagrade ostaje neizvjesna.

7. ZAKLJUČAK

Dani Mirka Kovača prigoda su da cilj manifestacije, odnosno promišljanje uloge književnosti, kazališta i filma u duhu Mirka Kovača, dakle u duhu tolerancije, intelektualne znatiželje i moralne postojanosti progovara nije samo mrtvo slovo na papiru.

Kada se govori o Mirku Kovaču, uistinu se ne govori samo i jedino o njemu. Prijedlozi za daljnje istraživanje bili bi, između ostalog, saznati koliko je duboko ušao u pojedine nacionalne kanone, koliko ga se proučava na akademskoj razini, što o njemu misle struka i intelektualci sa svih strana, intelektualci među kojima su i neki od onih koji su devedesetih u Beogradu upravo najviše razočarali Kovača, kada su, mnogi od njih, sudjelovali u obrani krivog smjera.

Ti prijedlozi za daljnje istraživanje kao i rovinjski Dani Mirka Kovača ne bi bili samo velika stvar za književnost nego i značajni korak prema tome da devedesete, u svakom preostalom smislu, postanu *Vrijeme koje se udaljava*.

Kulturna manifestacija koja otvara rovinjsku kulturnu jesen svojim bogatstvom tema, žustrim razgovorima i polemikama zaista postiže da duh Mirka Kovača „živi“ i dalje, kako bi je njegov bliski prijatelj pisac Miljenko Jergović slikovito izrekao za atmosferu prvih Dana, s čime možemo zaključiti ovaj rad: „Na trenutke sve je bilo kao na nekoj freski: pokojnik se pokušava vinuti u nebo i u život vječni, dok mu se suvremenici vješaju o skute, i povlače ga k zemlji. Ali tako biva kada su čitatelji poznavali svoga pisca. Tada se to poznanstvo nakon smrti samo razraste i počinje činiti smetnju u razgovorima o književnosti. Smetnja potraje koliko i sezona karmina, nakon čega se pomalo vraćamo knjigama. I čitamo ih nanovo i ispočetka.“ [24]

[24] https://www.jutarnji.hr/arhiva/miljenko-jergovic-trebali-bismo-u-sebi-graditi-kulturu-poraza/704563/

LITERATURA

Knjige

1. Bjeljac, Ž., *Teorijsko-metodološke osnove manifestacionog turizma*, Srpska akademija nauka i umetnosti, Geografski Institut Jovan Cvijić, Beograd, 2006.
2. Dallen J. T., Boyd, S.W., *Heritage tourism*, Prentice Hall, New York, 2003.
3. Fawcett, C., Cormack, P., *Guarding authenticity at literary tourism sites*, Annals of Tourism Research. 28/3, 2001, dostupno na http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0160738300000621#, pristupljeno 15.03.2018.
4. Getz, D., *Geographic Perspectives on Event Tourism* in Lew, A.A. et al., *A Companion to Tourism*, Blackwell Publishing Ltd, Oxford, 2005.
5. Herbert, D.T. *Heritage, Tourism and Society*, Mansell Publishing, London, 1995.
6. Jelinčić, D. A. : *Kulturni i arheološki turizam* (Cultural and Archaeological Tourism) u: *Arheologija i turizam u Hrvatskoj* 2009.,
7. Kovač, M., David, F., *Knjiga pisama 1992-1995*, Fraktura, Zagreb, 2008.
8. Krippendorf, J., *Putujuće čovječanstvo*, SNL, Zagreb, 1986.
9. Marcel, M., *Neprofitni marketing*, Sveučilište J. J. Strossmayera, Ekonomski Fakultet, Osijek, 2002.
10. Marsh, K., *Writers and Their Houses*, Hamish Hamilton, London, 1993.
11. Pančić Kombol, T., *Selektivni turizam – uvod u menadžment prirodnih i kulturnh resursa*, TMCP Sagena, Matulji, 2000.
12. Richards, B., *Marketing turističkih atrakcija, festivala i posebnih događanja*, Protecon, Zagreb, 1997.
13. Senečič, J., Vukonić, B., *Marketing u turizmu*, Školska knjiga, Zagreb, 1993.
14. VanDer Wagen L., Carlos R. B., *Event management*, Mate doo, Zagreb, 2008.
15. Vukonić B., Čavlek, N., *Rječnik turizma* Masmedia, Zagreb, 2001.

Časopisi

1. Časopis za književnost, kulturu i društvena pitanja *Ars*, br. 5-6, god. 2014.

Dokumenti

1. Statut Udruge Mirko Kovač, Rovinj, 2014.
2. Statut Nagrade Mirko Kovač, Rovinj, 2015.

Internet

1. Danas.rs, Kolumna Borke Pavičević, https://www.danas.rs/kolumna/borka-pavicevic/vrata-od-utrobe/, pristupljeno 01.08.2018.
2. International Festivals & Events Association, www.ifea.com, pristupljeno 15.03.2018.
3. Zakon o udrugama, https://www.zakon.hr/z/64/Zakon-o-udrugama, pristupljeno 18.06.2018.
4. Jutarnji list, Jergović, M. Trebali bismo u sebi graditi kulturu poraza, https://www.jutarnji.hr/arhiva/miljenko-jergovic-trebali-bismo-u-sebi-graditi-kulturu-poraza/704563/, pristupljeno 02.08.2018.
5. Fraktura, https://fraktura.hr/djela-mirka-kovaca-i-viii.html, pristupljeno 15.08.2018.
6. Facebook profil udruge, https://hr-hr.facebook.com/Mirko-Kova%C4%8D-196630077863/, pristupljeno 22.08.2018.
7. Facebook događaj, https://www.facebook.com/events/132287870748277/, pristupljeno 15.06.2018.
8. Reportaža Tv Istre, https://www.youtube.com/watch?v=JPq-XSKhxZQ, pristupljeno 15.06.2018.
9. Portal Kulturistra, http://kulturistra.hr/lang/hr/2016/10/dani-mirka-kovaca-sjecanja-na-raspad-o-novim-ratovima-i-izbjeglicama-okrugli-stol-u-rovinjskom-mmc-u/, pristupljeno 3.08.2018.
10. Glas Istre, https://www.glasistre.hr/e79bca1b-8c00-4da4-9d4c-6d1912160f16, pristupljeno 29.08.2018.
11. Jutarnji list, https://www.jutarnji.hr/arhiva/miljenko-jergovic-trebali-bismo-u-sebi-graditi-kulturu-poraza/704563/, pristupljeno 29.08.2018.
12. Danas, https://www.danas.rs/kolumna/borka-pavicevic/vrata-od-utrobe/, pristupljeno 30.08.2018.

POPIS SLIKA

Slika 1. Fotografija Mirka Kovača 6

Slika 2. Klasifikacija umjetničkih manifestacija s prikazanom podjelom književnih manifestacija 15

Slika 3. Osobine književnog mjesta 20

Slika 4. Djela Mirka Kovača I.-VIII. u izdanju Frakture 24

Slika 5. Terminski plan pripreme/realizacije 25

Slika 6. Plakat prvih Dana Mirka Kovača 31

Slika 7. Pozivnica za treće Dane Mirka Kovača 31

Slika 8. Letak s programom četvrtih Dana Mirka Kovača 31

Slika 9. Pozivnica četvrtih Dana Mirka Kovača 31

Slika 10. Početna stranica Facebook kanala Mirko Kovač 33

Slika 11. Događaj Četvrti Dani Mirka Kovača na Facebook stranici 34

Slika 12. Reportaža na YouTube kanalu Tv Istre 34

Slika 13. Proces planiranja, budžetiranja i izvješćivanja 37

Slika 14. Proračun Trećih Dana Mirka Kovača za prijavu na natječaj Grada Rovinja 38

Slika 15. Pregled iznosa dodijeljenih za sufinanciranje manifestacija od strane donatora iz javne uprave po godinama 39

Slika16. Izgled plakata s programom prvih Dana Mirka Kovača 43

Slika 17. Izgled pozivnice na otvaranje drugih Dana Mirka Kovača 45

Slika 18. Izgled poleđine brošure s programom trećih Dana Mirka Kovača 47

Slika 19. Izgled brošure s programom četvrtih Dana Mirka Kovača 49

Slika 20. Fotografija s dodjele Nagrade Mirko Kovač 2017. 51

SAŽETAK

U ovom diplomskom radu pojašnjeni su pojmovi kulturnog turizma, kulturnog turista, književnog turizma, književnih manifestacija, te su isti na primjeru manifestacije Dani Mirka Kovača primijenjeni.

Kulturne manifestacije predstavljaju snažan faktor u razvitku turizma, obogaćuju turističku ponudu, privlače velik broj posjetitelja u sezoni i van sezone. Sudionici manifestacije Dani Mirka Kovača su u potpunosti turisti inspirirani kulturom, željni novih saznanja o književnosti, kulturi, politici, životu općenito.

Osnovni cilj manifestacije je zagovarati ideje i spisateljsko naslijeđe pokojnog Mirka Kovača te unaprijeđivati hrvatsku kulturu, književnost i nakladništvo

Ključni pojmovi: kulturni turist, kulturni turizam, književne manifestacije, Dani Mirka Kovača, književna nagrada, Nagrada Mirko Kovač

SUMMARY

This graduate thesis clarifies the concepts of cultural tourism, cultural tourist, literary tourism, literary tourism and literary events, supported by the examples of literary event Days of Mirko Kovač.

Cultural events are a powerful factor in the development of tourism, the tourist offer, attracting a large number of visitors in the high season and out of season. Participants of the literary event Days of Mirko Kovač are tourists, full inspired by culture, eager for new knowledge about literature, culture, politics, life in general.

The main objective of the event is to advocate the ideas and heritage of the late writer Mirko Kovač and to enhance Croatian culture, literature and publishing.

Key concepts: cultural tourists, cultural tourism, literary events, Days of Mirko Kovač, literary prize, Mirko Kovač Prize